
BULLETIN

Univerzitetnej knižnice v Bratislave

1/2014

univerzitná knižnica
v bratislave

ISSN: 1210-2016

univerzitná knižnica
v bratislave

ISSN 1210–2016

BULLETIN UNIVERZITNEJ KNIŽNICE V BRATISLAVE

1/2014

V čísle:

- Informácie z UKB
- Informácie zo seminárov a porád
- Kaleidoskop
- Rôzne
- Personálie
- Kalendár akcií

O B S A H

INFORMÁCIE Z UKB

- Týždeň slovenských knižníc 2014**
Henrieta Gábrišová 4
- Výskum dejín knižnej kultúry na Slovenku
a v stredoeurópskom priestore**
Lívia Kurucová 11
- Knižnica – fyzické miesto s virtuálnou ponukou**
Sylvia Neisser-Kováčová 20

INFORMÁCIE ZO SEMINÁROV A PORÁD

- Kniha ve 21. století**
Marta Zahradníková 27
- Akvizícia, budovanie, sprístupňovanie a ochrana
knižničných e-fondov – e-knihy v e-depozitároch**
Jana Matúšková 31
- 16. zasadnutie Národnej komisie pre služby
vo verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne**
Kristína Brunnerová – Iveta Timová 38

KALEIDOSKOP

Pamäťové mapovanie

(Rozhovor o duchu doby, o čase a jeho plynutí v jednej slovenskej kultúrnej a pamäťovej inštitúcii.)

Henrieta Gábrišová – Dušan Lechner

45

Spolok slovenských knihovníkov a knižníc

Nový názov, nové stanovy, nové logo

Dagmar Kleinová

51

30 rokov online

Lýdia Sedláčková

56

RÔZNE

Deň neprečítaných kníh

Henrieta Gábrišová

73

PERSONÁLIE

Životné jubileum Márie Guldanovej

Kamila Fircáková

76

KALENDÁR AKCIÍ

Podujatia uskutočnené v Univerzitnej knižnici v Bratislave v 1. polroku 2014

Marcel Šustek

92

TÝŽDEŇ SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC 2014

Celoslovenské podujatie Týždeň slovenských knižníc je pre knižnice vždy očakávanou príležitosťou prezentovať svoje úspechy, nové služby, kultúrne podujatia v priestoroch knižníc a mnoho ďalších aktivít, ktorých hlavným cieľom je upriamiť pozornosť na knižnice, ich úlohu, činnosť a ich výnimočné postavenie medzi kultúrno-vzdelávacími inštitúciami. Tohoročný 15. ročník Týždňa slovenských knižníc zastrešený tradičným mottom „Knižnice pre všetkých“ sa uskutočnil v dňoch 31. marca – 6. apríla 2014. Ambasádorom Týždňa slovenských knižníc 2014 bol Ján Gallovič, člen Činohry Slovenského národného divadla.

Otvorenie „Týždňa“ sa konalo dňa 31. marca v nedávno otvorenej novej prístavbe Verejnej knižnice Jána Bocatia na Hviezdoslavovej ulici v Košiciach, za účasti zástupcov Ministerstva kultúry SR, Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, predsedov a členov knihovníckych profesijných združení, ZMOS, VÚC, primátora mesta Košíc Jána Rašiho, zástupcov knižníc a médií. Otvorenie bolo spojené aj s tradičným odovzdaním ceny Slovenskej asociácie knižníc SAKAČIK 2013. SAK udeľuje toto ocenenie niektorým z členských knižníc za jej aktívnu činnosť alebo za prípravu významného podujatia, či uskutočnenia významného činu. V tomto roku cenu obdržala práve hosťujúca Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach. Cenu prevzala z rúk primátora mesta Košice riaditeľka knižnice PhDr. Klára Kernerová.

V materiáloch, ktoré pripravili Spolok slovenských knihovníkov a knižníc a Slovenská asociácia knižníc pri príležitosti vyhlásenia Týždňa slovenských knižníc sa konštatuje, že „knižnice na Slovensku nadväzujú na svoje historicky overené miesto v spoločnosti. Sú modernými inštitúciami, ktoré v dostatočnej šírke dokážu pouká-

zať na svoj aktívny podiel na spoločenskom rozvoji obce, mesta, regiónu i kraja. Sú to práve knižnice, ktoré napriek množstvu rôznorodých problémov a nedostatku finančných prostriedkov ponúkajú veľa zaujímavého, nového, poučného i zábavného pre svojich čitateľov, používateľov a návštevníkov. A to nielen v budovách knižníc, ale čoraz viac v sieťovom priestore Internetu. Stovky knihovníckych podujatí spája virtuálny svet internetu so svetom kníh i samotného čítania. Ponuky knižníc v podobe elektronických služieb, prístupom k najrôznejším informačným zdrojom a informáciám sú už dnes pomaly samozrejmosťou. Vyspelé demokratické spoločnosti veľmi intenzívne vnímajú takéto knižnice a preukazujú im vážnosť, dôležitosť a nezastupiteľné miesto v spoločnosti“. (1) Novinkou v rámci propagácie Týždňa slovenských knižníc bola reklamná kampaň na prostriedkoch verejnej dopravy vo viacerých slovenských mestách s novým živým dizajnom celej kampane.

Kampaň TSK 2014 na autobusoch

Univerzitná knižnica v Bratislave v rámci Týždňa slovenských knižníc 2014 zorganizovala niekoľko kultúrnych a vzdelávacích podujatí určených ako pre odbornú knihovnícku obec, tak pre verejnosť a používateľov knižnice.

Podujatia pre knihovníkov

Prvým podujatím v rámci Týždňa slovenských knižníc v Univerzitnej knižnici v Bratislave (ďalej UKB) bolo podujatie pre odbornú verejnosť, knihovníkov, informačných pracovníkov a webových administrátorov. Seminár „Dobrý web a knižnice“, ktorý pripravili pracovníci UKB v spolupráci so Spolkom slovenských knihovníkov a knižníc (ďalej SSKK) sa konal 1. apríla 2014 v prednáškovej sále na Ventúrskej ulici. Práve na pôde SSKK, počas stretnutí členov a v živých diskusiách o problémoch a témach, ktoré riešia slovenské knižnice vznikla myšlienka upriamiť pozornosť na problematiku webových sídiel knižníc a problematiku prezentácie služieb knižníc prostredníctvom svojich webových sídel a kooperatívnych portálov ako je napríklad jedinečný knihovnícky portál Infolib. Prednášatelia Mgr. Martin Klementis, PhD. z Katedry marketingovej komunikácie Univerzity Cyrila a Metoda v Trnave a Mgr. Helena Mlejová z Mestskej knižnice v Bratislave prijali ponuku a predstavili svoje nadobudnuté skúsenosti. Pokúsili sa vystihnúť základné pravidlá a normy pre dobrú a účelnú prezentáciu služieb knižníc prostredníctvom webových stránok, poukázať na najčastejšie chyby v dizajne a vizualizácii webových stránok. Seminár vzbudil pozornosť knihovníkov, webových administrátorov a tvorcov webov knižníc z Bratislavy a širokého okolia. Priniesol zaujímavé postrehy a inovatívne postupy pri tvorbe webových stránok a prezentáciu služieb prostredníctvom webu z pohľadu odborníka na firemnú prezentáciu, „corporate identity“ a tvorcu úspešných

slovenských webov a reklamných kampaní, ktoré prezentoval Mgr. Klementis zo svojej praxe.

*Prednášajúci Mgr. Martin Klementis, PhD.
počas prezentácie na seminári v UKB*

Výstavy

V priestoroch UKB na Ventúrskej ulici bola 1. apríla v popoludňajších hodinách otvorená výstava „Naše gramatiky – Nuestras Gramáticas (Artes de hablar, leer y escribir en lenguas indígenas en los siglos XVI, XVII y XVIII). Používanie domorodých indiánskych jazykov pri hovorení, písaní a čítaní v Amerike v 16. až 18. storočí“. Výstava vznikla s pomocou Veľvyslanectva španielskeho kráľovstva na Slovensku, ktoré túto putovnú kolekciu digitalizovaných častí gramatík určených pre španielske územia mimo Európy a ich faksimilií zapožičalo prostredníctvom Instituto Cervantes vo Viedni a zabezpečilo slávnostné otvorenie a vydanie in-

formačného letáku k výstave. Počas celého apríla mali možnosť návštevníci knižnice a používatelia zhladať digitálne zväčšeniny detailov zo vzácných gramatík z 15. – 18. storočia používaných španielskymi jezuitmi v rôznych krajinách sveta. Výstava odhalila pre nás doteraz neznámy svet knižnej kultúry s hispánskou tradíciou. Podľa PhDr. Dušana Lechnera, riaditeľa úseku knižničných činností Univerzitnej knižnice v Bratislave, bolo prínosom výstavy zistenie formálnej a obsahovej zhody s učebnicami z európskeho prostredia v danom období, niektorých zastúpených aj vo fondoch našej knižnice. Španielski misionári v krajinách, v ktorých pôsobili nielen šířili španielsky jazyk a kresťanstvo, ale učili sa aj jazyky evanjelizovaných národov, venovali sa štúdiu štruktúry pôvodných domorodých jazykov, ba v niektorých z nich písali aj sonety. Výstava sa stretla so záujmom u odbornej i laickej verejnosti.

Súčasne, počas celého „Týždňa“, bola vo Výstavnej sieni UKB na Michalskej ulici sprístupnená výstava Slovenské banské mapy v klenotnici Unesco, ktorú pripravilo v spolupráci so Štátnym ústredným banským archívom v Banskej Štiavnici Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO UKB. Išlo o ukážky mapových dokumentov zo 17. – 20. storočia. Na viac ako 100 mapách, plánoch a iných typoch dokumentov boli zobrazené územia a objekty nielen z územia dnešného Slovenska, ale aj iných častí bývalej Rakúsko-uhorskej monarchie a ďalších častí Európy.

Prednášky

7. apríla 2014 sa na pôde UKB uskutočnila prednáška pod názvom „10 rokov členstva Slovenskej republiky v EÚ a NATO“, na ktorej lektorsky vystúpil PhDr. Rudolf Kucharčík. Študentom bratislavských gymnázií priblížil hlavné aspekty európskej a euro-at-

lantickej integrácie SR po spoločenských zmenách v roku 1989, najmä prínosy členstva v dvoch kľúčových medzinárodných integračných zoskupeniach. V rámci diskusie sa študenti zaujímali najmä o najnovší medzinárodno-politický vývoj v Európe a ďalšie smerovanie EÚ. Na podujatí sa zúčastnilo 75 študentov.

Noc s Andersenom v slovenských knižniciach

Vyvrcholením Týždňa slovenských knižníc 2014, v piatok 4. apríla 2014 bol už deviaty ročník Noci s Andersenom na Slovensku, počas ktorého strávilo nezabudnuteľnú rozprávkovú noc na „spacích miestach“ v 219 verejných a školských knižniciach vo všetkých regiónoch Slovenska takmer 9 000 slovenských detí. Toto úspešné podujatie na Slovensku od roku 2006 koordinuje SSKK a každý rok bol prekonaný rekord v počte zapojených verejných a školských knižníc. Počas prvého ročníka v roku 2006 sa podujatia zúčastnilo 1 500 detí, v roku 2014 to bolo šesťnásobne viac. Noc s Andersenom je medzinárodné podujatie, ktorého obľúbenosť narastá a má v rámci propagácie knižníc a ich funkcie nedoceniteľný význam. Ako uvádzala tlačová správa k podujatiu: “Podujatie Noc s Andersenom prvýkrát zorganizovali dve knihovníčky Mirka Čápová a Hana Hanáčková v roku 2000 v Uherskom Hradišti, kedy v ich knižnici prespalo 20 detí. Počas pätnástich rokov sa z pôvodne komorného podujatia Noci s Andersenom stalo úspešné medzinárodné podujatie, do ktorého sa zapájajú knižnice nielen v Českej republike, ale aj na Slovensku, Poľsku, Slovinsku a tento rok strávia noc v knižniciach aj deti na niekoľkých „spacích miestach“ aj v Afrike (Nairobi, Keňa), Austrálii (Melbourne a Perth) v USA (Portland), ale aj v ďalších európskych mestách (Kodaň, Londýn, Madrid, Drážďany a Thessaloniky). Podujatie sa koná vždy v piatok s dátumom blížiacim sa ku dňu narodenín dán-

skeho rozprávkaru – Hansa Christiana Andersena. Noci s Andersenom v roku 2014 sa vo všetkých krajinách spolu zúčastní viac ako

60 000 detí. Slovensko je po ČR v poradí druhou krajinou s najvyšším počtom zapojených knižníc do tohto úspešného podujatia na podporu čítania detí. V dnešnej technicky vyspelej spoločnosti je výchova detí k čítaniu jedným z najdôležitejších poslání knižníc na celom svete. Vďaka úspešnému celoslovenskému podujatiu Noc s Andersenom, od jeho prvého ročníka na Slovensku v roku 2006 až po tohtoročné podujatie, bolo „nakazených čítaním“ už viac ako 46 000 zúčastnených slovenských detí.“ (2)

Všetky uvedené aktivity a široké spektrum podujatí v rámci Týždňa slovenských knižníc vo všetkých knižniciach na Slovensku od najväčších po najmenšie svedčia o tom, že knihovníci a informační pracovníci sa snažia počas „Týždňa“ upútať pozornosť používateľov, širokej verejnosti a tiež svojich zriaďovateľov. Tento knihovnícky sviatok, ktorým Týždeň slovenských knižníc bezpochyby je, využívajú na propagáciu služieb, nových alebo zrekonštruovaných priestorov verejných knižníc. Symbolickým gestom býva aj odpustenie poplatkov za oneskorené vrátenie dokumentov počas „Týždňa“. Poukazujú ale aj na potrebu záujmu a podpory zo strany zriaďovateľov, ktorej sa im často dostáva menej, ako je nevyhnutné na zachovanie činnosti, kontinuity a výnimočného postavenia knižníc v rámci kultúrno-vzdelávacích inštitúcií na Slovensku. Poukazujú na to, že aj knižnice na Slovensku majú ambíciu byť jednými z najnavštevovanejších kultúrnych inštitúcií, ako je to napríklad v prípade Nemecka (3) a iných európskych krajín. Táto ambiciózna snaha slovenských knižníc si zaslúži podporu širokej verejnosti.

Mgr. Henrieta Gábrišová

Poznámky:

- [1] In: Týždeň slovenských knižníc – výzva. Zverejnené 19. 2. 2014 na webovej stránke SAK: <http://www.sakba.sk/> a webovom portále Infolib: <http://www.infolib.sk/sk/aktuality/tyzden-slovenskych-kniznic-vyzva.html>.
- [2] Tlačová správa „Rozprávkovej noci v knižnici sa už nevie dočkať takmer 9 000 slovenských detí“. Zverejnené 3. 4. 2014. Pripravil: Koordinátorka Noci s Andersenom na Slovensku: Ing. Silvia Stasselová, predsedníčka Spolku slovenských knihovníkov a knižníc.
- [3] Die Deutsche Bibliotheksstatistik (DBS): Datenposter, 2012. Dostupné na internete: <http://www.hbznrw.de/dokumentencenter/produkte/dbs/aktuell/Datenposter/datenposter2012web.pdf>.

VÝSKUM DEJÍN KNIŽNEJ KULTÚRY NA SLOVENSKU A V STREDOEURÓPSKOM PRIESTORE

8. – 10. apríla sa v priestoroch Univerzitetnej knižnice v Bratislave konala medzinárodná vedecká konferencia – *Výskum dejín knižnej kultúry na Slovensku a v stredoeurópskom priestore*. Usporiadateľom bola Slovenská národná knižnica v spolupráci s Univerzitnou knižnicou a Spolkom slovenských knihovníkov a knižníc, za podpory Ministerstva kultúry SR. Zúčastnili sa jej odborníci z viacerých európskych krajín (Slovensko, Česko, Poľsko, Maďarsko, Srbsko) a rôznych inštitúcií. Na konferencii vystúpilo aj niekoľko súčasných či bývalých zamestnancov Univerzitetnej knižnice. Rokovacími jazykmi boli slovenčina, čeština a angličtina. Účastníci konferencie predniesli 35 príspevkov, ktoré boli zaradené do 5 blokov.

V prvom bloku – *Výročia* – odznali predovšetkým príspevky, ktoré súviseli s výročiami či dejinami niektorých inštitúcií a ich oddelení. Autori oboznámili účastníkov s históriou Slovenskej národnej knižnice, hovorili tiež o zriaďovaní knižníc, pričom poukázali na výnimočné postavenie knižníc, ktoré boli štátom preferované pred inými kultúrnymi aktivitami a tvorili základňu štátom riadenej osvetovej práce. Súčasťou bol tiež príspevok k 40. výročiu vychádzania zborníka *Knihy*. Do tohto bloku organizátori zaradili aj vystúpenia autorskej dvojice Dušan Lechner a Zlatica Pytlová – **K dvom výročiam...** a príspevok Kamily Fircákovej – **Budovanie Slovenského oddelenia v Knižnici Univerzity Komenského a Vilém Pražák (1920 – 1939)**. Lechner a Pytlová sa venovali výročiam Alžbetínskej univerzity, resp. jej knižnice a Univerzitnej knižnice. Alžbetínska univerzita bola zriadená v roku 1912. Mala tri fakulty: právnickú, filozofickú a lekársku a orientovala sa na výchovu maďarských intelektuálov, ktorí by mohli svojím pôsobením vplyvať na rozvoj maďarského patriotizmu v meste. Vznik univerzity si vyžadoval aj založenie univerzitnej knižnice. So sústreďovaním knižničných fondov v budove klariského kláštora, ktoré mali tvoriť základ pre vybudovanie knižnice sa začalo v prvej polovici roku 1914. Za riaditeľa knižnice bol menovaný Emil Kumlík. Knižnica od začiatku zápasila s mnohými problémami – priestorovými, technickými, majetkovými aj personálnymi. 11. júla 1919 bola namiesto maďarskej Alžbetínskej univerzity zriadená Československá štátna univerzita. 15. novembra ju premenovali na Univerzitu Komenského. Prerodom prešla aj Univerzitná knižnica. Kumlík sa vzdal funkcie a riaditeľom sa stal Jan Emler. Emler pri preberaní knižnice odhalil množstvo problémov, ako bola schátralá budova, rôzne personálne otázky, postavenie a úlohy knižnice na Slovensku, zloženie fondu. Za oficiálny dátum vzniku Univerzitnej knižnice sa považuje 10. október 1919. Knižnica ešte počas Slovenského štátu zmenila svoj názov na Knižnicu Slovenskej univerzity,

*Príspevok D. Lechnera
a Z. Pytlovej „K dvom
výročiam...“*

neskôr fungovala pod hlavičkou Univerzitná knižnica Bratislava. V roku 1983 dostala štatút s názvom Univerzitná knižnica v Bratislave. Vypracovanie príspevku Kamily Fircákovej bolo motivované 95. výročím vzniku Univerzitnej knižnice v Bratislave. Príspevok je exkurzom do histórie knižnice v období prvej Československej republiky (1919 – 1938), so zacielením na jedno z jej pracovísk – Slovenské oddelenie a okruh jeho úloh. Jeho základnou úlohou bolo zhromažďovanie slovenskej literatúry, jej knihovnícke spracovanie a tvorba jej katalógov. Súčasná tlačová produkcia z územia Slovenska sa nadobúdala v úplnosti formou povinných výtlačkov. Činnosť Slovenského oddelenia sa ďalej orientovala na získavanie zahraničných slovacík, osobitne z krajín, kde žili slovenské menšiny a staršej slovenskej literatúry. Nákupom a darovaním sa získavali knižnice alebo časti knižníc slovenských dejateľov, spolkov a pod. Ďalší okruh úloh oddelenia predstavovalo bibliografické spracúvanie slovenskej a slovacikálnej literatúry. Slovenské oddelenie tiež participovalo na tvorbe celoštátnej registrujúcej bibliografie a spolupracovalo na tvorbe vzorového katalógu pre obecné verejné knižnice. Fircáková vo svojej prednáške predstavila aj vedúceho tohto oddelenia Viléma Pražáka, ktorý sa popri koncepcnej a riadiacej práci výrazne podieľal na samotnej realizácii úloh.

Príspevky v bloku s názvom – *Pramene, metódy výskumu* – sa zaoberali najmä výskumami rôznych druhov a typov prameňov. Účastníci konferencie sa dozvedeli informácie o koncepcii, komplexnosti

a disciplinárnom charaktere knižnej kultúry, ktorá bola definovaná utilitárnym pohľadom „domácich“ možností potrieb a nálad. Ďalšie príspevky sa venovali výskumu paratextov v bohemikálnych tlačoch, funkcii predhovoru, analyzovali štandardnú pramennú základňu výskumu dejín knižnej kultúry a upozornili na jej obmedzenia, vzhľadom na trendy výskumu a ciele disciplíny v kontexte súčasných historických trendov (výskumy čítania ako sociálnej praktiky, kolektívnych identít, historickej pamäti). Rozoberala sa aj škála ego-dokumentov, ich exploatácia a možnosti využitia vo výskume dejín typografického média. Prednášajúci upriamili pozornosť aj na súpis trnavských tlačí, ktoré boli akýmsi zrkadlom katolíckeho vzdelávania v Uhorsku v 17. – 18. storočí, na stav a perspektívy výskumu stredovekých knižných fragmentov na Slovensku, na výskum kódexov a inkunábul. V tomto bloku predstavila Ivona Kollárová svoju najnovšiu publikáciu *Slobodný vydavateľ, mysliaci čitateľ*. Je to monografia o vydavateľskom živote v osemnástom storočí a o situácii na knižnom trhu v období osvieteneho panovníka Jozefa II. Vznikla ako výsledok niekoľkoročného pramenného výskumu. Voľne nadväzuje na predchádzajúce diela autorky o tereziánskej cenzúre (*Cenzúra kníh v tereziánskej epoche*, 1999) a o vydavateľskom živote v 18. storočí (*Vydavatelía v 18. storočí: Trilógia k dejinám typografického média*, 2006). Má však ambíciu priniesť ešte niečo viac – interdisciplinárny kultúrno-historický prístup vedúci k zamysleniu sa o skutočnej, demytologizovanej úlohe typografickej kultúry v civilizácii. Michaela Sibylová vystúpila s prednáškou – **Portrét ako exlibris**. Portrétny exlibris bol jedným zo spôsobov označovania si vlastníctva v knihách. Z kompozičného hľadiska sa skladal nielen z obrazovej, ale aj textovej časti, ktorej obsahom bolo meno vlastníka, jeho funkcie a hodnoty, či rôzne heslá. Na označovanie vlastníctva kníh sa používali aj samotné portréty. Sibylová vo vystúpení demonštrovala rozdiel medzi portrétnym exlibrisom a portrétom vo funkcii exlibrisu

na príklade knižných značiek dvoch humanistov: viedenského lekára a diplomata v službách Habsburgovcov Johanna Cuspiniana (1473 – 1529) a nemeckého historika Hieronymusa Wolfa (1516 – 1580). Predstavila rôzne spôsoby, ako si majitelia v knihách označovali vlastníctvo a akú úlohu pritom zohral ich portrét. Reprodukcia tváre majiteľa umiestnená v knihe mala za úlohu nielen chrániť knihu pred odcudzením, ale aj prezentovať jej majiteľa ako popredného vzdelanca svojej doby. Presné určenie miesta a času vzniku exlibrisu Cuspiniana, ktoré by pomohlo poznať jeho používanie v knižnici, stále chýba. Portrét na exlibrise zobrazuje Cuspiniana ešte ako mladíka, bez atribútov a všetkých jeho ocenení. Exlibris sa skladá z obrazovej a textovej časti. V obrazovej časti exlibrisu sa nachádza portrét, monogram C.M.P. (Cuspinianus Medicus Poeta) a erb. Textová časť exlibrisu obsahuje dva verše v latinčine, ktoré mali zabrániť ukradnutiu knihy. Výskyt Cuspinianovho exlibrisu je ojedinelý a vzácny. V knihách sa zachoval väčšinou len ako fragment. Zatiaľ čo v prípade Cuspiniana možno hovoriť o portrétnom exlibrise, u Wolfa išlo len o použitie portrétu vo funkcii exlibrisu. Ide o drevorezový portrét, ktorý zobrazuje Wolfa vo veku 54 rokov. Portrét bol umiestnený do oválu a je olemovaný rolverkovým rámom. Že nejde o cieľene vytvorený portrétny exlibris potvrdzuje aj fakt, že neobsahuje tlačený text, ktorý by označoval vlastníka knihy. Súčasne s tlačeným portrétom Wolf používal i rukopisný exlibris, ktorý sa skladal z biblického citátu v gréčtine, jeho mena v tvare „Hieronymi Wolfij Oetingensis“ miesta a dátumu nadobudnutia knihy. Tieto údaje často dopĺňal aj o cenu knihy a cenu za jej väzbu. Kniha s drevorezovým portrétom Wolfa sa zachovala aj v našej knižnici.

V bloku – *Historické knižné zbierky a osobnosti, knižná ilustrácia* – zaznelo niekoľko príspevkov týkajúcich sa osobností kultúrneho či spoločenského života. Konkrétne išlo o Leonarda Stöckela a Imre Daniela. Stöckel sa v prvej polovici 16. storočia svojou literárnou

tvorbou, pedagogickým a organizačným úsilím významnou mierou podieľal na pozdvihnutí kultúrneho, umeleckého a duchovného života na Východnom Slovensku. Jeho diela pomáhali vytvárať základ pre novú kultúrnu, náboženskú a národnú identitu obyvateľstva. Daniel pôsobil (v rokoch 1780 – 1798) ako knihovník v službách sedmohradského biskupa a bibliofila Ignáca Batthyanyho. Súčasťou bloku bolo tiež predstavenie dvoch kláštorných knižníc – Augustiniánskej knihovny u sv. Tomáše v Prahe a Knihovny velehradského kláštora. Odprednášaný bol i príspevok týkajúci sa kníhtlačiarne rajhradských benediktínov a knižného obchodu v Brne na prelome 19. a 20. storočia. Tlačiareň sa špecializovala na tlačenie po česky písaných kníh a periodík. Koncom 19. storočia patrila k najväčším kníhtlačiarenským podnikom v Brne. Venovala sa tiež distribúcii vydávaných kníh a jej súčasťou sa stalo aj kníhkupectvo. Zita Perlecká si na konferenciu pripravila príspevok – **Knižný dar Jozefa Bellaia Univerzitetnej knižnici v Bratislave**. Autorka v príspevku zhrnula už známe fakty o histórii zbierky a o okolnostiach jej venovania a doplnila ho o niektoré nové zistenia. Bellai sa narodil v roku 1871 v rodine kováčskeho majstra. Po skončení školy pôsobil ako úradník v Temešvári a obsadil tam miesto referenta pre kultúrne záležitosti. Neskôr sa stal mestským radcom. Počas svojho života vykonával aj funkciu hontianskeho a trenčianskeho župana, pôsobil ako vládny radca a prednosta mestského notárskeho úradu. Svoju vedeckú zbierku, ktorá pozostávala asi z 8000 zväzkov, daroval Univerzitetnej knižnici pred necelými 90. rokmi. Získal ju od rodiny Csaradovcov. V zmysle želania darcu bol každý zväzok zbierky označený podlhovastou pečiatkou „Bibliotheca Josephi Bellai.“ Knihy dostali aj osobitné prírastkové čísla vo forme Bel. + príslušné číslo. Najstarším a najväzácnejším kusom tejto zbierky je konvolút prvotlačí. Hlavné dielo pochádza zo 16. storočia – je to 8. časť väčšej zbierky Opera omnia Antonia Mancinelliho. Vytlačili ho 14. mája 1519 v Benátkach

v dielni Giorgia Rusconiho. Konvolút obsahuje ešte 2 tlače zo začiatku 16. storočia a 7 diel z 15. storočia. V darovacej listine sa spomína tiež okolo 50 kusov rukopisov. Autorke sa podarilo identifikovať väčšinu z nich. V stave spracovania je tematický a jazykový rozbor zbierky kníh zo 16. storočia z tejto knižnice. Ide približne o 100 prác rôznych autorov.

Štvrtý blok – *Projekty* – predstavil niekoľko databáz a digitálnych zbierok či katalógov viacerých inštitúcií. Priniesol zamyslenie sa nad prieskumom knižných proveniencií a ich systematickej evidencie v oblasti osobných knižníc, ktoré sa zachovali v knižnici Národného muzea v Prahe vo vzťahu k problematike bibliofilstva a čitateľskej recepcie. Oboznámil verejnosť s priebežným stavom spracovania on-line databázy Bibliografie cizojazyčných bohemikálnych tisků 1501 – 1800, ktorú dlhodobo pripravujú v Knižovně AV ČR. V súčasnosti obsahuje databáza záznamy cca 15.000 vydaní z 18. storočia. Postupným rozšírením o záznamy tlačí zo 16. a 17. storočia, spolu s pripojením digitálnych kópií popisovaných tlačí by mal vzniknúť moderný on-line databázový systém zodpovedajúci súčasnému vývoju v oblasti sprístupňovania národných retrospektívnych bibliografií v zahraničí. Ďalšie príspevky sa zaoberali digitálnou zbierkou ilustrácií v bratislavských tlačiach, ktoré sú súčasťou väčšej zbierky ilustrácií z historického fondu budovanej v Štátnej vedeckej knižnici v Košiciach, priblížili komplexné a dlhoročné práce týkajúce sa zbierky Knižnice Camaldoniho kláštora. Zbierka prešla procesom reštaurovania a bola skatalogizovaná. Je uložená v Jagelovskej knižnici v Krakove a bol k nej vytvorený vzdialený prístup. Prednášajúci v tomto bloku ďalej priblížili projekty súpisu starých slovenských tlačí v Banáte a v Plzni. Odznegli aj vystúpenia na tému spracovania Lyceálnej knižnice v Kežmarku so zameraním na provenienciu, majiteľov kníh a pod. a vplyve písma a jazyka v slovacikálnych tlačiach na proces digitalizácie.

Posledný blok – *Knižný obchod* – pokrýl viaceré aspekty súvisiace s touto problematikou. Príspevky v ňom priniesli nové informácie a poznatky týkajúce sa foriem knižnej propagácie v Európe do konca 16. storočia; vydavateľsko-kníhkupeckých aktivít Antona Kobergera; dejín knižnej kultúry na Balkáne a vzťahu k Strednej Európe. Pozornosť sa zamerala aj na obchod s francúzskou literatúrou v Uhorsku na konci 18. storočia, pričom bola evidentná snaha priniesť odpovede na otázky, kto boli kníhkupci legálnych aj nelegálnych francúzskych kníh v sledovanom období v Uhorsku a ako dokázali existovať v Bratislave a Pešti v konkurencii s Viedňou, ktoré okolnosti a dôvody ovplyvnili ponuku a dopyt francúzskych kníh. Prostredníctvom kázňovej tvorby Dominika Mokoša sa poukázalo na recepciu starovekých, stredovekých a novovekých prameňov prostredníctvom Homílií. Na príklade jeho tvorby bolo možné sledovať využívanie rôznych prameňov počnúc Bibliou, cez diela antických autorov, stredoveké cirkevné autority až po „najmodernejšiu“ teologickú lektúru. Petronela Bulková a Miriam Poriezoová predniesli príspevok – **Vzťahy bratislavských kníhkupcov, knihárov a typografov v evanjelickej komunite v 2. polovici 18. storočia.** Pri vypracovávaní príspevku vychádzali z analýzy matrik sobášnych, krstených a zosnulých. Excerptovali dáta vo vzťahu k predstaviteľom knižno-remeselných a úzko s nimi súvisiacich profesií. Jedným z výsledkov takto koncipovaného výskumu boli dáta s rozličnou výpovednou hodnotou. V prvom rade išlo o primárne údaje genealogického charakteru, ktoré spoluvytvárajú chronologickú os pôsobenia jednotlivých osobností v meste, mapujú dátumy úmrtí, sobášov a krstov členov knihárskych, tlačiaršských či kníhkupeckých rodín. Ďalší aspekt matričnej evidencie predstavovala privátnejšia línia vzťahov zainteresovaných osôb – účasť na krstoch či svedčenie na sobášoch. Prieskum matrik pomohol autorkám odhaliť dosiaľ nepreskúmané relácie medzi aktérmi na knižnom trhu. Tie sa vytvárali dlhodobo nielen v rovine obchodnej, ale i osobnej

a vypovedajú o vzájomných väzbách v mikrosieti mestskej komunity Bratislavy a evanjelického a.v. spoločenstva. Bulková s Poriezovou načrtli základné línie výskumu, ktoré doložili vybranými príkladmi. Na základe analýz matričnej evidencie si dovolili korigovať niektoré, už skôr publikované informácie. Matriky im dosvedčili, že knihári či kníhkupci a tlačiarci sa stávali svedkami kľúčových udalostí v súkromných životoch svojich kolegov. Niektoré z väzieb získaných v rámci komunity preukázateľne fungovali aj pri distribúcii kníhkupeckého sortimentu. Za zaujímavý ukazovateľ postavenia reprezentantov knižno-remeselných profesií a kníhkupcov v komunite považujú autorky aj ich prítomnosť na krstoch. Vo vystúpení sa neorientovali na profesionálne aktivity bratislavských kníhkupcov, knihárov, tlačiarov a vydavateľov. Mali skôr ambíciu nazrieť do súkromnej sféry ich existencie v bratislavskej societe. Údaje získané v matričných záznamoch umožnili pevnejšie ukotviť ich pôsobenie, odhaliť ich priame pokrvné väzby či pôvod. Výsledky analýz im pomohli odкрыť doteraz neprebádané sociálne prepojenia v rámci bratislavskej meštianskej komunity, ako aj evanjelického a. v. spoločenstva. Tieto väzby mali presah aj do ďalších uhorských aj mimouhorských lokalít.

Príspevky, ktoré boli zaradené do programu konferencie budú publikované v zborníku Kniha, ktorý by mal vyjsť ešte tento rok.

Konferencia sa stretla s dobrým ohlasom nielen u odbornej, ale aj laickej verejnosti u nás i v zahraničí. Jej ďalší ročník by sa mal konať na budúci rok, opäť v približne rovnakom termíne. Presný dátum, miesto konania a tému konferencie organizátori zverejnia v dostatočnom predstihu. Treba len dúfať, že i nasledujúci ročník priláka odborníkov zo zahraničia a že na konferencii opäť odprezentujú výsledky svojich výskumov aj budúci absolventi univerzít.

Mgr. Lívia Kurucová

KNIŽNICA – FYZICKÉ MIESTO S VIRTUÁLNOU PONUKOU

Knižnice stoja v súčasnosti pred obrovskými výzvami, ktoré súvisia s narastajúcou ponukou moderných technických zariadení, mobilných čítačiek, smartfónov, tabletov a s tým úzko súvisiacou ponukou elektronických médií, ktoré v mnohých oblastiach nahrádzajú klasické printové médiá. Moderná knižnica, ktorá nechce zaspáť vývoj a stratiť používateľov, musí preto veľmi rýchlo reagovať na zmeny informačného správania sa používateľov, pripraviť koncepciu prepojenia printových a digitálnych médií a služieb vo svojich priestoroch a samozrejme aj pre svojich vzdialených používateľov.

Uvedomujúc si dôležitosť týchto trendov, oslovil Goetheho inštitút svojich dlhoročných partnerov na Slovensku a zorganizoval spolu s Univerzitnou knižnicou v Bratislave, Spolkom slovenských knihovníkov a knižníc, Slovenskou asociáciou knižníc a Centrom VTI SR 6. mája 2014 v priestoroch Univerzitetnej knižnice v Bratislave konferenciu o prepojení fyzického priestoru s virtuálnou ponukou knižníc. Goetheho inštitút pozval troch popredných predstaviteľov knižníc z Nemecka, ktorí predstavili svoje pracoviská a ich inovatívne koncepcie.

S veľkým očakávaním sledovalo vyše 125 knihovníkov a informačných pracovníkov z celého Slovenska, ale aj zo zahraničia (Česko, Maďarsko, Poľsko, Lotyšsko) príspevok zástupcu riaditeľa Bavorskej štátnej knižnice v Mníchove Dr. Klause Ceynowu na tému: „Poznanie v digitálnej ére – mobilné, s rozšírenou realitou, personalizované, založené na gestách“. To čo povedal v úvode možno mnohých prekvapilo: „Myslím si, že budúcnosť bude posúvaná vpred celým radom nových technológií. Štyri, veľmi dôležité, sú uvedené aj v titule prezentácie – Mobil, Augmented, Personalised, Gesture-

-Based. Vedomosti v digitálnom svete budú mobilné. Zabudnime na predstavu vedca, ktorý sedí na svojom pracovisku pri počítači a ktorý informácie hľadá na staticky, hierarchicky štrukturovaných webstránkach. Vedomosti budú rozšírené, budú obohatené, a to znamená, že budeme vidieť rôzne vrstvy, kde sa digitálne, virtuálne a reálne svety pomiešajú, budú silne personalizované a tým sa približujeme ku knižnici. Ponuky budú šité na mieru jednotlivých používateľov a budú existovať rozličné technológie, ktoré zmenia štruktúru poznatkov, ktoré budú vedomosti transformovať, príkladom toho môže byť ovládanie počítačov gestami.“

Veľkou prednosťou Bavorskej štátnej knižnice je, že vlastní jedno z najväčších digitalizačných centier v Európe so svojim rozsiahlym moderným parkom najrozličnejších skenerov. Knižnica poskytuje svojim používateľom niekoľko mobilných aplikácií, ktoré si už získali veľkú popularitu a radia sa medzi najviac využívané mobilné aplikácie. Reč je napr. o mobilnej aplikácii „Ludwig II. – po stopách rozprávkového kráľa“. V tejto aplikácii sa poznanie sprístupňuje s využívaním prvkov rozšírenej reality, používateľ sa pomocou aplikácie dostane na významné miesta, kde sa zdržiaval Ludwig II., môže si vypočuť rozhovory, pozrieť obrázky, fotografie, rôzne zvukové dokumenty.

Dr. Ceynowa pokračoval: „V Bavorskej štátnej knižnici sme presvedčení o tom, že internet budúcnosti bude mobilný. To znamená, že mobilný internet je budúcnosť, budúcnosť patrí aplikáciám. Používateľ vstupuje do internetu hneď a prostredníctvom špecifických aplikácií. Ponúkajú sa mu špecifické služby a špecifické odpovede na špecifické otázky. Nazýva sa to „app ekonómia“. Tento vývoj sa veľmi rýchlo presadzuje. My, ako Bavorská štátna knižnica sme aktívni v tejto oblasti už niekoľko rokov. Prvú aplikáciu sme odštartovali v roku 2010, boli to „Famous Books“, ktoré boli veľmi úspeš-

né. Máme viac ako 100 000 stiahnutí a išli sme touto cestou ďalej. Ale, odpútajme sa teraz ešte od knižníc, pretože mojou úlohou je hovoriť o budúcnosti digitálnych vedomostí a na to som pripravil niekoľko veľmi názorných téz. Znie to banálne, ale digitálne vedomosti budú primárne multimedialne. Je to podstatne napínavejšie, ak si objasníme, čo znamená ak povieme, že textualita našej vedomostnej kultúry bude postupne ustupovať. Znamená to, že všetko, čo označujeme ako knihy, noviny, alebo v elektronickom prostredí ako elektronické knihy, e-booky a PDF-ká, bude postupne ustupovať do multimedialneho dátového kontinua.“

The screenshot shows the website interface for the Bayerische Staatsbibliothek. At the top, there is a navigation bar with links for 'Kontakt', 'Öffnungszeiten', 'Presse', 'Shop', 'Förderer und Freunde', 'Sitemap', 'Impressum', and 'Englisch'. A search bar is located on the right side. The main content area is divided into several sections. On the left, there is a 'Fachportale' section with a search box and a 'GO' button. Below this, there is a list of categories including 'ERSTE ORIENTIERUNG', 'INFORMATION / KOMMUNIKATION', 'SCHÜLLINGEN / E-TUTORIALS', 'FÜR SCHÜLER UND LEHRER', 'ANMELDUNG', 'LESERKALE', 'BESTELLEN UND AUSLEIHEN', 'BENÜTZUNGSORDNUNG', 'DOKUMENTLIEFERUNG', 'VERVIELFÄLTIGUNGEN', 'LEHRMATERIALIEN', 'LEIHGABEN FÜR AUSSTELLUNGEN', and 'VIRTUELLE ANGEBOTE'. The 'VIRTUELLE ANGEBOTE' section is highlighted in red and includes a link to 'Mobile Apps'. The 'Mobile Apps' section features a central image of a tablet displaying a book cover. To the right of the image, there is a text block that reads: 'Als Innovationszentrum für digitale Informationstechnologie und services betrachtet es die Bayerische Staatsbibliothek als ureigene Aufgabe, den aktuellen Entwicklungen im Bereich der digitalen Welt Rechnung zu tragen und auch mobile Anwendungen ihrer Services zu entwickeln und anzubieten. Laut aktuellen Forschungen werden bereits 2013 mobile Endgeräte den heimischen Computer als Möglichkeit des Internetzugangs weitweit überholen.' Below this text, there is a list of featured books: 'Famous Books', 'Oriental Books', 'Ludwig II. – Auf den Spuren des Märchenkönigs', 'Pracht auf Pergament', 'Dayern in historischen Karten', 'Dichterwege – Auf den Spuren von Jean Paul', and 'bavarien3D'. At the bottom of the section, there is a 'NACH OBEN' link and a 'DRUCKVERSION' link.

*Virtuálna ponuka a mobilné aplikácie dostupné
na stránke Bavorskej štátnej knižnice*

Aj Mestská knižnica v Norimbergu má svojim používateľom a návštevníkom čo ponúknuť. Len pred pár rokmi sa presťahovala

do svojich vynovených priestorov a využíva intenzívne spojenie knižnice s ľudovou vysokou školou, vzdelávacím a doškolovacím pracoviskom do jedného celku pod názvom Bildungscampus. Ako informovala riaditeľka knižnice Elisabeth Sträter, veľmi dôležitý pre knižnicu bol marketingový koncept, ktorý knižnica pripravila v spolupráci s profesionálnou agentúrou už mnoho mesiacov pred otvorením, aby obyvateľov Norimbergu pripravila na znovuočtorenie knižnice.

Pani riaditeľka hovorila o koncepcii značky. „Pri otvorení novej ústrednej knižnice bolo pre nás dôležité, aby sme mali komuničnú koncepciu, s ktorou môžeme vystupovať navonok. Pri vývoji koncepcie značky sme sa držali symbolov mesta Norimberg. Jadro koncepcie je rozdelené do troch častí. Norimberg je veľkomesto, ktoré má vysokú kvalitu života a nezameniteľné dejiny. My sme sa to pokúsili preniesť na koncepciu pre mestskú knižnicu. Celé to vyzerá takto. Máme políčko tradície, políčko inovácie a budúcnosti a jedno políčko symbolizujúce služby. Čo sa skrýva za jednotlivými políčkami? Tradície sú pre nás dôležité. Sme najstaršia knižnica v nemecky hovoriacom priestore s mnohými starými exemplármi, ktoré sú digitalizované. Máme veľkú hudobnú knižnicu, tradične máme kvalitatívne dobrú ponuku médií a podporujeme vedu a výskum práve cez fondy starých tlačí. Ako inštitúcia podporujeme čítanie. Ďalšou tradíciou v Norimbergu je interkultúrna práca knižníc, ponuky knižníc a kníh, výtlačkov, médií pre migrantov, ktoré ponúkame od 80. rokov a ponúkame aj kooperáciu a kompetentné poradenstvo zo strany našich zamestnancov. Takže to je tradícia. Teraz sa dostávam k atribútu služba. Odkedy máme novú ústrednú knižnicu ponúkame našim používateľom možnosť vrátenia médií 24 hodín denne aj mimo výpožičných hodín. Rozšírili sme výpožičné hodiny z 31 na 45 hodín. Tým, že sa tri bývalé knižnice spojili, sme rozšírenie výpožičného času

knižnice mohli urobiť bez toho, aby sme prijímali dodatočný personál. Máme rozsiahle ponuky pre školy, aktivity, ktoré podporujú čítanie, používame v čoraz väčšom rozsahu digitálne média.“

Cieľom Mestskej knižnice je ponúknuť Norimberčanom do roku 2019 až 15 % vzdelávacích ponúk digitálne. Veľmi zaujímavou aplikáciou na podporu čítania detí a mládeže je program Onilo pre školské triedy. Tento program sa úspešne používa v rámci vyučovacieho procesu. Knižnica ponúka však aj pomoc pri učení pomocou piatich modulov.

Zo Stuttgartu do Bratislavy zavítala Inka Jessen, vedúca mestských pobočiek v knižničnej sieti Stuttgartu. Mestská knižnica sa stala v roku 2013 Knižnicou roka, čo je v Nemecku najväčším ocenením práce verejných a vedeckých knižníc. A práve v ocenení sa píše: „Knižnica je v ére elektronických možností virtuálnym miestom, no zároveň je to aj konkrétne miesto, v ktorom sa možno zdržiavať.“ Moderná architektúra kórejského architekta Eun Young Yi vytvorila impozantnú budovu v európskej štvrti mesta. Táto štvrť sa dynamicky vyvíja. Na prehliadku tejto knižnice, ktorá sa iste veľmi oplatí, si možno zvoliť video alebo audiosprievodcu, v priestoroch všetkých štyroch vchodov do knižnice sa nachádzajú „touch screeny“, ktoré navigujú po budove a sprístupňujú podrobnosti. Knižnica požičiava každému záujemcovi, ktorý sa chce pohybovať po budove a využívať rozličné služby na rôznych poschodiach laptopy na celý deň, na výpožičky využíva technológiu odtlačku prstu. 24 hodín denne je k dispozícii knižnica pre tých, ktorým sa nechce spať, v tom čase si možno vypožičať knihu či audioknihu. Okrem toho má knižnica k dispozícii hudobnú knižnicu so zvukovým štúdiom, tiché piano pre tých, ktorí majú chuť si zahrať. Technologicky na vynikajúcej úrovni je zvládnuté vracanie kníh do regálov, tento systém je v Stuttgarte jedinečný.

Zacitovala by som aj z príspevku Inky Jessen: „Digitálna čitateľská gramotnosť je jednou z hlavných tém Mestskej knižnice Stuttgart. Často sa spomína mediálna kompetencia, a u nás je to digitálna kompetencia čítania, digitálna gramotnosť. Knižnica si vzala za úlohu nazrieť za digitálny povrch a podporovať kritické, kompetentné, zodpovedné, ale aj tvorivé zaobchádzanie s digitálnou technikou – ide teda o čitateľskú gramotnosť aj v digitálnom svete.“

Inka Jessen pokračuje: „My tvrdíme, že literatúra je na čítanie, ale rovnako aj internet. Ponúkame rôzne podujatia, ktoré sú často kritické a ktoré skutočne pokrývajú aj okrajové témy, témy o ktorých sa nehovorí. Poukazujeme na alternatívy komerčného hlavného prúdu. Okrem iného sú to témy ako bezplatný softvér, GameArt, digitálne umenie, sieťové aktivity, ochrana údajov, rešerše a mnohé ďalšie. Chceme byť platformou pre digitálnych umelcov, ktorých spojíme v sieti. Vyvinuli sme rôzne formáty, organizujeme napríklad workshopy k digitálnym témam. Nedávno sme usporiadali Cryptoparty, ktorá mala úspech. Máme aj galériu B, ktorá je našou platformou, výstavnou plochou pre umenie v ústrednej knižnici. V mestských knižniciach máme veľa výstavných plôch, ale v ústrednej knižnici chceme ponúkať mikročítanie a sieťové umenie. Mikročítanie znamená, že autori, ktorí nie sú natoľko známi a pochádzajú z regiónu Stuttgartu, sú nafilmovaní počas čítania bez publika, a tento film poskytujeme online. Ponúkame slúchadlá, obrazovky rozdelené vo foyeri knižnice a zákazníci si môžu vypočuť čítanie. Ďalej pripravujeme aj výstavy sieťového umenia. Novinkou sú prednášky v klube Chaos Computer Club v Stuttgarte. Nevieť, či Chaos Computer Club je medzinárodná vec alebo nemecká záležitosť, v každom prípade sú to experti k téme techniky a internetu, ktorí ponúkajú prednášky, napríklad aj k Whats App, Facebook-u, k ochrane dát. Minule sme mali u nás

„orcs“ (ohyzdov), to sú tie hrôzostrašné kostýmy a postavičky, ktoré pobehovali po knižnici. Ponúkame všetko, čo sa týka gamingu – hier a internetu. Realizujeme napríklad webchecking. Ponúkame rôzne workshopy k téme videoumenia, robotiky a tiež tak isto sa zúčastňujeme na Safer Internet Day (Deň bezpečnejšieho internetu). To je medzinárodný deň, v ktorom ide o bezpečnosť detí a mládeže na internete a Facebooku, čo je tiež dôležitou témou.“ Okrem príspevkov nemeckých kolegov na konferencii odzneli tri príspevky od slovenských prednášateľov. Tomáš Fiala, expert na digitalizáciu z Univerzitetnej knižnice v Bratislave, predstavil zaujímavý projekt Knižnice do vrecka, s digitalizovanými dokumentami Univerzitetnej knižnice v Bratislave.

Traja autori z Centra vedecko-technických informácií SR, Mária Žitňanská, Michal Sliacky a Jana Kasáková informovali o právnych a technických aspektoch prístupu k elektronickým zdrojom, využívaných prostredníctvom projektu NISPEZ formou licencií.

Riaditeľ Slovenskej chemickej knižnice predstavil výsledky prieskumov medzi študentami a pedagógmi FCHPT STU v súvislosti s elektronickými učebnými pomôckami. Pokúsil sa tiež priblížiť budúcnosť knižníc v období narastania konkurencie zo strany iných poskytovateľov informácií a e-dokumentov.

V predvečer konferencie zorganizoval Goetheho inštitút v spolupráci so slovenskými knihovníckymi zväzmi v Centre vedecko-technických informácií SR pódiovú diskusiu s nemeckými hosťami a slovenskými predstaviteľmi na aktuálnu tému: „Právo na elektronické čítanie v knižniciach“, ktorá bola príspevkom k európskej kampani na túto tému. Najväčším úspechom tohto podujatia bolo stretnutie knihovníkov, právnikov orientujúcich sa na autorské právo a predstaviteľov ochranných autorských zväzov na Slovensku pod jednou strechou. Treba len dúfať, že výsledkom

bude riešenie, ktoré slovenským knižniciam v blízkej budúcnosti umožní rozšíriť svoje služby o výpožičky elektronických médií a tak sa svojimi progresívnymi službami zaradiť medzi moderné európske knižnice.

PhDr. Sylvia Neisser Kováčová, PhD.

KNIHA VE 21. STOLETÍ

Konferencia „Kniha ve 21.století“ sa uskutočnila 5. – 6. februára 2014 v priestoroch Slezské univerzity v Opave pod názvom „Trendy rozvoje veřejných knihovnických a informačních služeb“.

Podujatie organizovali Ústav bohemistiky a knihovnictví Filozofické fakulty Slezské univerzity v Opave a Svaz knihovníku a informačních pracovníku SKIP10 Moravskoslezského a Olomouckého kraje.

Desiaty ročník konferencie bol zameraný na prehľad výskumov v oblasti čítania, multitaskingu a poskytovania najrôznohodnejších služieb knižníc.

V dvoch programovo nabitých dňoch odzneli príspevky, ktorých úlohou je riešiť informačné zázemie pre poskytovanie služieb, knihovnícke on-line vzdelávanie, poskytovanie služieb rôznym vekovým skupinám (deťom, seniorom), ale aj handicapovaným skupinám používateľov. Pozornosť bola venovaná aj digitalizácii a novým typom služieb, ako napríklad e-knihám. Univerzitná knižnica v Bratislave prispela príspevkom o digitalizácii memorábilí v rámci projektu Europeana 1914 – 1918 a o licenčných podmienkach digitalizovaného materiálu na portáli Europeana. Pri-

spevok bude zverejnený v zborníku, ktorý bude sprístupnený na stránkach konferencie v polovici roku 2014.

Na úvod predstavil výsledky svojho prieskumu „**České deti ako čitatelia v roku 2013**“ **Vít Richter**. Prieskumu sa zúčastnilo 1 500 detí vo veku 9 – 14 rokov a výsledkom boli úprimné detské odpovede. Na rozdiel od dospelých, ktorí sa vyhovávajú na nedostatok času, deti priznali, že ich čítanie nebaví, hlavným vzorom v prístupe k čítaniu sú im rodičia, kniha je stále najčastejším darčekom, deti nemajú námietky voči povinnému čítaniu, ale chcú mať na výber, najčastejšie navštevujú verejné knižnice, chodia do knižnice preto, že sú tam ochotné a dobré knihovníčky (96%), je tam pokoj (90%), poradia im (80%), kvôli knihám (77%), všeobecne deti menej čítajú a už nemajú svojich literárnych hrdinov, úsmev vyvolala informácia, že svoju pozíciu stráca Harry Potter a strieda ho český detský hrdina Poseroutka.

Pavol Rankov sa vo svojom príspevku **Trendy v informačnom správaní mladých ľudí** venoval multitaskingu. Svojim študentom zadal esej na tému ich vzťah k televízii a prečo ju sledujú.

Až 25% z nich uviedlo, že televízia prehlušuje ticho, ktoré ich inak znervózňuje.

Ďalej skúmal mediálny multitasking ako typické správanie dnešných študentov. Pripravil test na Facebooku, ktorý museli vyplniť v jeden deň medzi 19. – 21.hodinou. Test trval 15-20 minút a na záver kládol otázky, čo okrem testu behom testu robili. Zo 76 študentov: 44 čítali správy, 26 posielali správy, 12 telefonovali, 8 sledovali film/seriál, 3 hrali hry, 17 študentov robilo iné aktivity, len 1 študent sa sústredil len na test. Výsledok prieskumu naznačil, že 2,5 % populácie sú tzv.multitaskéri, ktorí zvládajú robiť viac vecí naraz bez toho, aby niektorú aktivitu vnímali horšie. Ostatní musia svoju pozornosť trieštiť.

Bohdana Stoklasová predstavila **Centrálny portál českých knižníc a jeho vplyv na verejné knižničky a informačné služby**. Centrálny portál zastreší fondy a služby všetkých knižníc. Mal by umožniť jednotnú registráciu do všetkých knižníc a tiež on-line platby, koordinovať prístup k EIZ, poskytnúť prístup do všetkých knižničných katalógov na jednom mieste. Taktiež by mal ponúknuť tzv. veľký index zahraničných databáz a lokálny index českých. Nenahradí však knižničné systémy jednotlivých knižníc, maximálne katalógy. V roku 2015 by mala začať pilotná prevádzka a so zapojením väčšiny knižníc plná prevádzka v roku 2020. Českí používatelia a knihovníci sa majú na čo tešiť!

Milan Konvit vysvetlil podstatu **Digitálneho informačného priestoru** na príklade digitálneho informačného priestoru Medzinárodnej detskej digitálnej knižnice.

Nasledoval príspevok Henriety Gábrišovej **Europeana 1914 – 1918 v slovenských knižniciach – ako sa digitalizuje naživo**, ktorý oživil konferenciu pútavými príbehmi spomienkových predmetov súvisiacich s prvou svetovou vojnou.

Henrieta Gábrišová priblížila priebeh tzv. zberných dní v Univerzitnej knižnici v Bratislave a v Slovenskej národnej knižnici v Martine.

V celej Európe prebehli tzv. zberné dni, ľudia mohli prinášať spomienkové predmety z obdobia rokov 1914 – 1918. Akcia bola veľmi úspešná, ľudia sa tešili, že sa môžu podeliť so svojimi spomienkami.

O spôsobe akým sa snaží **Knihovna mesta Ostravy** vychádzať v ústrety handicapovaným používateľom prehovorila **Marcela Týsková**, najskôr uviedla video na tému interakcia nevidomých a techniky a neskôr predstavila donáškovú a zásielkovú službu,

vyzdvihla spoluprácu s odbornými organizáciami, ktoré im pomáhajú školiť pracovníkov praktickými ukážkami a testovaním pomôcok.

Petr Žabička sa venoval niekoľkým problémom v príspevku **Nové knihovní portály a integrace knihovních systémů**, napr. ako dostať do súborných katalógov nielen bibliografický záznam, ale aj informácie o exemplároch:

- opravovat chyby v dátach ?
- prepojenie jednotlivých bibliografických záznamov,
- jazykové rozhranie – anglické ekvivalenty áno, nemecké, české nie? a pod.

Lenka Duchoňová predstavila výsledky ďalšieho prieskumu so študentami na tému **Percepcia textu a multitasking**, v ktorom skúmala či sa pri multitaskingu znižujú kognitívne schopnosti a analytické myslenie. Porovnávala písanie textu pri počúvaní hudby a druhýkrát bez hudby. Záver: porozumenie textu bolo rovnaké i pri multitaskingu.

Monika Oravová informovala o významnom projekte financovanom Európskym fondom pre regionálny rozvoj, na ktorom spolupracovalo viac pamäťových inštitúcií z celého kraja. Vznik Digitálnej knižnice MSK predstavila v príspevku **Spolupráca pamäťových inštitúcií v Digitálnej knižnici MSK**.

Všetky uvedené príspevky boli obohacujúce, poskytovali prehľad o aktuálnom dianí a stave projektov prebiehajúcich v knižniciach v Českej a Slovenskej republike.

Ďalší deň konferencie bol zväčša venovaný detskému čitateľovi a novým zaujímavým nápadom v službách niektorých knižníc.

Konferencia má medzi knihovníkmi dlhoročnú povest' odborne pestrého a organizačne výborne pripraveného stretnutia, väčšinou už dobrých známych a priateľov, ktorí sa tešia na ďalšie pokračovanie v diskusii opäť o rok ...

PhDr. Marta Záhradníková

AKVIZÍCIA, BUDOVANIE, SPRÍSTUPŇOVANIE A OCHRANA KNIŽNIČNÝCH E-FONDŮ – E-KNIHY V E-DEPOZITÁROCH

29. 4. 2014 sa v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici uskutočnil už XIV. ročník odborného seminára pre pracovníkov knižníc pod názvom: **Akvizícia, budovanie, sprístupňovanie a ochrana knižničných e-fondov – e-knihy v e-depozitároch**. Seminár s medzinárodnou účasťou mal už štandardne kvalitnú úroveň a odznelo na ňom 11 príspevkov domácich a zahraničných odborníkov z Nemecka, Číny, Česka a Poľska.

Hlavnou témou podujatia bola vysoko aktuálna problematika elektronických dokumentov v knižnici, najmä ich akvizícia a sprístupňovanie. Ide o náročnú výzvu pre knižnice, ktorá si okrem iného vyžaduje vytvorenie celoeurópskeho právneho rámca upravujúceho sprístupňovanie digitálnych médií knižnicami.

Na úvod podujatia sa účastníkom prihovorila *PhDr. Oľga Lauková, PhD.*, riaditeľka ŠVK v Banskej Bystrici a privítala prítomných hostí.

V rámci zahraničných hostí ako prvý vystúpil *Dr. Guido JANSEN, M.A. Dipl. Dok.*, ktorý zastupoval Nemecký zväz knižníc. Vo svojom

príspevku **E-médiá v nemeckých knižniciach – výzvy, stanoviská, iniciatívy** sa zameral na výzvy, ktorým musia knižnice čeliť v súvislosti s elektronickými médiami. Ide predovšetkým o ich nadobúdanie a vypožičiavanie a s tým súvisiace právne a finančné aspekty. V tejto súvislosti poukázal na rozdiely medzi tlačеныmi a elektronickými knihami z pohľadu autorov, resp. autorského práva. Kým za každú výpožičku tlačenej knihy dostáva autor knižničné tantiémy zakotvené zákonom, na elektronické knihy sa to nevzťahuje. Výsledkom je obmedzený prístup knižníc k e-médiám, nakoľko podmienky vlastníkov práv sú pre knižnice nevýhodné. E-knihy nepredstavujú fyzické objekty, e-kniha = dáta = elektronické služby. Dr. Jansen poukázal na nevyhnutnosť odstrániť obmedzenia pri využívaní elektronických dokumentov najmä na študijné a vedecké účely. Čísla o využívaní elektronických publikácií vo vedeckých a vysokoškolských knižniciach ukazujú stúpajúci trend, rovnako nárast zaznamenal aj predaj elektronických čítačiek. Verejné knižnice v Nemecku využívajú na získavanie digitálneho obsahu a požičiavanie e-kníh portál ONLEIHE, dopyt je však väčší ako možnosti knižníc, vydavatelia nedávajú právo na všetky knihy, o ktoré je záujem. Nemecký zväz knižníc sa snaží o zregulovanie ceny e-kníh, v Pozičnom dokumente z roku 2012 požaduje zrovnoprávnenie tlačенých a elektronických kníh (1). V závere svojho vystúpenia Dr. Jansen predstavil iniciatívu EBLIDA (European Bureau of Library, Information and Documentation Associations) na podporu e-kníh a e-čítania pod názvom E-médiá v knižnici sú moje právo! (2, 3). Táto celoeurópska kampaň bola spustená 23. 4. 2014 pri príležitosti svetového dňa kníh, v čase konania celoeurópskej tlačovej konferencie. Zároveň je k dispozícii online petícia pre Európsky parlament (4), ktorá žiada legalizáciu vy-požičiavania e-kníh knižnicami a poukazuje na právo čitateľov knižníc na neobmedzený prístup k informáciám, konkrétne

k najnovším e-knihám. Na to je potrebné aktualizovať autorské právo a zabezpečiť autorom a držiteľom autorských práv na e-knihy primeranú odmenu tak ako je to v prípade tlačенých kníh.

Ďalší veľmi zaujímavý a podnetný príspevok s názvom **Byť či nebyť? E-služby pre čitateľov v Šanghajskej knižnici** predniesol riaditeľ odboru služieb v Šanghajskej knižnici a čínsky expert v oblasti knihovníctva *Yi ZHANG*.

Šanghajska knižnica je modernou verejnou knižnicou, ktorá má v Číne vedúce a prestížne postavenie v oblasti zavádzania a poskytovania elektronických služieb čitateľom.

*Šanghajska knižnica
- exteriér*

*Šanghajska knižnica
- interiér*

V septembri 2010 bola v Šanghajskej knižnici otvorená zážitková čítareň nových technológií (New Technology Demo Center), v ktorej sa požičiavajú čítačky e-kníh. Hlavným cieľom bolo prilákať ľudí do knižnice, nakoľko záujem o knižničné služby klesal. Čítačky e-kníh tu považujú za najvýznamnejší zdroj získavania informácií. Rozdeľujú ich do dvoch kategórií – vypožičateľné domov (1337 zariadení, 13 typov, 6 značiek) a na skúšobné použitie v knižnici (569 zariadení – okrem čítačiek aj tablety a iPady, 86 typov, 34 značiek). Nákupu zariadení predchádza marketingový prieskum, na základe ktorého vyberajú tie najobľúbenejšie. Mnohí výrobcovia im poskytujú čítačky na skúšku zdarma. Vo väčšine čítačiek sú už vopred stiahnuté stovky – tisícky kníh, čitatelia majú tiež povolené sťahovať knihy od vydavateľov. Knižnica podpisuje kontrakt s výrobcami e-čítačiek, autorské právo neriešia. Nakoľko nie je dost zariadení pre všetkých čitateľov, prijali nové pravidlá pre ich rýchlejšie vypožičiavanie. V Šanghajskej knižnici funguje tiež zaujímavý projekt spolupráce vydavateľov e-kníh a výrobcov čítačiek, v rámci ktorého si čitatelia môžu stiahnuť 200 000 e-kníh. Staré vyradené typy zhromažďujú v tzv. múzeu čítačiek, kde je možné nájsť „vykopávky“ z roku 1997 ako aj prvú čínsku čítačku z roku 2000. Popularita čítačiek však postupne klesá, ľudia viac využívajú tablety a iPady, resp. využívajú na čítanie e-kníh mobily, ktorým čítačky nemôžu konkurovať. Namiesto je teda otázka, či budú čítačky stále trendové a ak nie, čo príde potom? Táto otázka sa však týka e-čítačiek, a nie samotného e-čítania.

Ing. Jiří Pavlík z Ústavu výpočtovej techniky Karlovej Univerzity v Prahe v príspevku **České e-knihy pre knižnice** informoval o ponuke českých e-kníh pre knižnice v kontexte knižného trhu a legislatívneho prostredia. Trh s českými e-knihami zaznamenal v posledných rokoch prudký nárast ich predaja – v roku 2015 sa predpokladá, že podiel elektronických kníh bude tvoriť 15%

z celkového knižného trhu. Z hľadiska knižníc je situácia podobná ako u nás – medzery v legislatíve, absencia povinného výtlačku elektronických publikácií a chýbajúca zákonná licencia pre knižnice na vypožičiavanie e-kníh. V súčasnosti môžu knižnice licencovať e-knihy od českých vydavateľov a vypožičiavať ich prostredníctvom niekoľkých platforiem: eReading.cz II., Levná knihovna, Proquest ebrary, Flexibooks, ebrary DASH! a E-knihy do každej knihovny. Platforma EBSCO tiež pripravuje do ponuky české e-knihy.

Ďalší zahraničný hosť *Piotr Polus*, zástupca riaditeľa Vojvodskej verejnej knižnice E.Smołki, priblížil v príspevku **E-knihy vo Vojvodskej verejnej knižnici E.Smołki v Opole** prax a skúsenosti so sprístupňovaním e-kníh. V roku 2009 vzniklo v opolskej knižnici digitalizačné oddelenie a v roku 2010 bola otvorená digitálna knižnica. Rozlišujú tu tri skupiny digitálnych nosičov – zdigitalizované knihy, licencované e-knihy a e-knihy na čítačkách. Vypožičiavanie e-kníh realizujú cez portál IBUK libra (poľské národné vydavateľstvo) – ide predovšetkým o populárno-náučnú literatúru, beletria je zastúpená v malom rozsahu. V roku 2012 založili opolské verejné knižnice konzorcium, v ktorom je v súčasnosti 21 knižníc. Konzorcium zabezpečuje používateľom prístup k e-knihám, zúčastnené knižnice majú rovnaký prístup. Dostupných je 950 e-kníh a počet prihlásení a stiahnutí diametrálne rastie. Okrem nesporných kladov (dostupnosť z domu zdarma, prehľadnosť, možnosť vytvárania záložiek, vkladania poznámok, komentárov a bibliografií) má systém aj nevýhody – finančnú náročnosť, komplikovaný spôsob prihlasovania, malá ponuka beletrie a nekompatibilitnosť niektorých mobilných zariadení. Licencia na knihy je poskytovaná na jeden rok. V roku 2013 spustila Vojvodská verejná knižnica E. Smołki projekt Odneste si čítačky domov – zakúpili 12 čítačiek, ktoré požičiavajú na dva týždne. Ide

o experiment, od októbra sa požičalo 25 čítačiek, knihy sa nahrávajú podľa požiadaviek čitateľov. Sprístupňovanie e-kníh naráža aj v Poľsku na viaceré problémy, predovšetkým autorsko-právne (diela súčasných autorov sú chránené), e-knihy sú drahé a DPH je 23% (na tlačene knihy je to iba 5%).

Mgr. Lucie Jirků zo Študijnej a vedeckej knižnice v Hradci Králové predstavila v príspevku **Elektronické dokumenty od akvizície po sprístupnenie čitateľom – prax v SVK v Hradci Králové** skúsenosti z praxe menovanej knižnice. V akvizícii tu zaviedli nové postupy na spracovanie elektronických dokumentov, pri katalogizácii využívajú metódu jedného záznamu. Na sprístupňovanie autorsky chránených diel uzatvárajú zmluvy s vydavateľmi, ktorých cielene oslovujú. Čitatelia majú na vybraných počítačoch v budove knižnice prístup k 300 monografiám z projektu E-knihy do každej knihovny. Niekoľkokrát ročne spúšťajú automatickú kontrolu platnosti URL adries.

V popoludňajšom bloku príspevkov vystúpili viacerí odborníci zo slovenských knižníc, ako aj dodávateľia e-zdrojov. *PhDr. Gabriela Miklánková* z CVTI SR predniesla príspevok **Akvizícia a využívanie e-kníh v súvislosti s národnými projektmi CVTI SR** (spoluautor *Mgr. Michal Sliacky*). Informovala o spôsobe akvizície a o sprístupňovaní e-kníh v Centre vedecko-technických informácií SR a prezentovala skúsenosti s využívaním čítačiek e-kníh (požičiavajú sa bez poplatku, avšak licencované e-knihy sa na nich čítať nedajú).

Ing. Jozef Dzivák, riaditeľ Slovenskej chemickej knižnice pri Fakulte chemickej a potravinárskej technológie Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, vystúpil s príspevkom **Ako by mala moderná knižnica reagovať na požiadavky zo strany univerzity?** Poukázal na nové trendy vo vzdelávaní, ktoré ovplyvňujú

služby knižnice. Od roku 2010 budujú digitálnu knižnicu a začali vydávať študijnú literatúru v elektronickej podobe. Poskytujú službu e-study a print on demand. Do budúcnosti plánujú zrušiť absenčné výpožičky a ponúkať iba elektronické publikácie.

V ďalšom príspevku s názvom **Dajme e-knihám zelenú!** predstavovala riaditeľ-ka Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici *PhDr. Oľga LAUKOVÁ, PhD.* spolu so svojimi kolegyňami *Mgr. Zuzanou Kopčanovou* a *Mgr. Katarínou Šmelkovou* výsledky prieskumu, ktorý uskutočnili medzi čitateľmi. Prostredníctvom ankety zisťovali, či majú čitatelia záujem čítať knihy vo forme e-kníh. Záver prekvapil aj ich samé, nakoľko sa ukázalo, že mladá generácia nemá o túto službu v knižnici záujem. Od knižnice očakáva skôr printovú podobu knihy. ŠVK v Banskej Bystrici požičiava niekoľko čítačiek s e-knihami, ktoré do nich vložil výrobca.

Ing. Jozef Gross zo spoločnosti SLOVART G.T.G. predniesol príspevok na tému **Efektívnosť a funkcionálnosť v akvizícii – budovanie fondov zahraničných odborných e-kníh**. Venoval sa najnovším trendom a možnostiam knižničnej akvizície odborných zahraničných elektronických titulov, ich praktickej využiteľnosti a uplatneniu v knižniciach.

Mgr. Ladislav Svršek zo spoločnosti Albertina icome Bratislava prezentoval pod názvom **Aktuálne komerčné modely akvizície e-kníh** stručný a prehľadný súhrn možností, ktoré majú knižnice k dispozícii pri akvizícii neperiodických publikácií.

Mgr. Jan Luprich, regionálny manažér pre strednú Európu spoločnosti EBSCO Information Services, v príspevku **EBSCO eBooks: Akvizičné modely & používateľský komfort** priblížil filozofiu EBSCO eBooks a flexibilitu pri budovaní vlastnej kolekcie e-kníh podľa potrieb knižnice.

Poznámky:

- [1] http://www.bibliotheksverband.de/fileadmin/user_upload/DBV/positionen/dbvPositionspapier_E-Books-Ausleihe_2012_10.pdf,
- [2] <http://www.eblida.org/e-read/home-campaign/>,
- [3] http://www.eblida.org/News/The-right-to-e-read_sk.pdf,
- [4] <http://www.change.org/en-GB/petitions/f%C3%BCr-das-recht-auf-elektronisches-lesen>.

PhDr. Jana Matúšková

16. ZASADNUTIE NÁRODNEJ KOMISIE PRE SLUŽBY VO VEREJNEJ KNIŽNICI MICHALA REŠETKU V TRENČÍNE

Tohtoročné zasadnutie Národnej komisie pre služby pripravila Darina Janovská zo Slovenskej národnej knižnice (ďalej SNK) spolu s hosťujúcou knižnicou vo Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne. Na fóre sa stretli zástupcovia verejných knižníc, univerzálnych a špecializovaných vedeckých knižníc, krajských knižníc a v neposlednom rade aj akademických knižníc. Zasadnutia sa zúčastnili aj českí členovia komisie, zástupkyňa Národní technickej knihovny (ďalej NTK) Petra Procházková a jej kolegyňa, vedúca odboru informačného manažmentu Darina Kožuchová a námestník pre knižničné fondy a služby Národní knihovny ČR (ďalej NK ČR) Hanuš Hemola.

16. zasadnutie komisie sa uskutočnilo 11. a 12. júna 2014. Zasadnutia otvorila Darina Janovská a vyhodnotila plnenia záve-

rov 15. zasadnutia komisie, ktoré sa konalo v Štátnej vedeckej knižnici v Košiciach. Po úvodnom slove nasledovala prezentácia hostujúcej knižnice Sylviou Fabovou, ktorá je poverená riadením knižnice. Prítomným členom v krátkosti priblížila históriu a pôsobenie verejnej knižnice Michala Rešetku a následne všetkých zúčastnených pozvala na prehliadku dvoch budov knižnice, a to na Jaselskej a Hasičskej ulici. Súčasťou prehliadky bol aj výklad o dosiahnutých výsledkoch, aktuálnych problémoch a perspektívach knižnice. Zúčastnení členovia mali možnosť dôkladne si prezrieť „nové“ priestory v zrekonštruovanom podkroví na Jaselskej ulici, kde sa nachádza prevažná časť knižničného fondu. Budova na Jaselskej ulici prešla rozsiahlou rekonštrukciou, výsledkom sú veľmi príjemné priestory knižnice, ktorá sa nachádza v priamom centre mesta. Druhá budova na Hasičskej ulici, kde sa aj uskutočnilo zasadnutie komisie, poskytuje knižničné služby zamerané na sprístupňovanie periodík a na internetové služby používateľom knižnice a verejnosti.

Príspevok Dariny Janovskej sa sústredil na digitalizáciu v SNK a sprístupňovanie digitálnych dokumentov. V tejto súvislosti sa zaoberala predovšetkým národným projektom DIKDA. Cieľom tohto projektu je zdigitalizovať viac ako 2,5 milióna objektov zo slovacikálneho konzervačného fondu SNK a zo zbierok Slovenského národného archívu. V druhej časti príspevku sa orientovala na projekt Europeana, do ktorého sa zapojili okrem SNK aj Univerzitná knižnica v Bratislave (ďalej UKB) a Štátna vedecká knižnica v Košiciach (1).

Digitalizáciu a nové technológie – ich vplyv na transformáciu knižnice odrážal aj ďalší príspevok prezentovaný Henrietou Gábrisovou z UKB. V príspevku bol dôraz kladený na digitálnu gramotnosť pracovníkov knižníc a ponúkané digitálne služby

v knižniciach. Henrieta Gábrišová upozornila na potrebu vzdelávania pracovníkov knižníc, ktorá je nevyhnutnou súčasťou dobrej koncepcie každej knižnice. Prostredníctvom cieleného prieskumu by však takéto vzdelávanie pre knihovníkov a informačných pracovníkov mohlo byť koncipované a plánované adresnejšie a presnejšie vzhľadom na aktuálne potreby knihovníkov v jednotlivých segmentoch knižníc. Schopnosť knihovníkov "držať krok" s digitálnou gramotnosťou používateľov je v súčasnosti pri zmenách, ktoré prinášajú technológie neľahkou úlohou. Ako príklad uviedla okrem iného aj využívanie QR kódov v knižniciach. QR kódy sú v súčasnosti veľmi rozšírené a postupne sa dostávajú aj do knižníc. Ide o špecifický obrázok, tzv. dvojrozmerný čiarový kód. V príspevku bola prezentovaná možnosť rýchleho prístupu do katalógu knižnice prostredníctvom QR kódu načítaného do smartfónu, či tabletu s prístupom na internet, teda aj možnosť zjednodušenia prístupov k výpožičným službám knižnice.

V bloku Elektronické informačné zdroje odzneli dva príspevky. V prvom príspevku „Akvizícia a uchovávanie elektronických dokumentov“ Ladislava Svrška z Albertiny Icome Bratislava sa porovnávala akvizícia kolekcie a akvizícia titulov s tzv. Patron Driven Aquisition, kedy knižnica nakupuje iba digitálny obsah. Druhý príspevok Alžbety Martinickej „Ako využívajú knižnice EBSCO“ odprezentoval Juraj Valko. Prístup k databázam EBSCO majú všetky typy knižníc na Slovensku, ktoré poskytujú služby verejnosti na Slovensku. Na základe štatistického vyhodnotenia sa konštatovalo, že je potrebné EBSCO ďalej a intenzívnejšie propagovať.

Tradičný blok Knižničné služby otvorila Dagmar Kleinová príspevkom „Komunikácia používateľa s knižnicou alebo od žiadosti o informáciu, cez podnet až k sťažnosti“. Zástupkyňa UKB sa zamerala na všetky spôsoby komunikácie s knižnicou – žiadosťou,

podnetom a sťažnosťou, a to prostredníctvom e-mailov, písaním do kníh „Pripomienok, podnetov a sťažností“ alebo písaním na webovú adresu „Spýtajte sa knižnice“. Každý podnet alebo sťažnosť sa pošle konkrétnemu vedúcemu pracovníkovi, ktorý na základe prešetrenia problému používateľovi odpovie. UKB chce tiež po piatich rokoch zopakovať prieskum spokojnosti používateľov. Uskutočnená analýza a výsledky prieskumu majú za cieľ zlepšiť služby knižnice. V UKB chcú poskytovať dobré služby, chcú zaujať, ponúkať skúsenosti a individuálny prístup.

Ľubica Galuščáková prezentovala príspevok o výsledkoch prieskumu, ktorý sa zameral na získanie informácií o súčasnom stave v medziknižničnej výpožičnej službe. Podľa výsledkov prieskumu jednotlivé postupy v zásadách MVS knižniciam vyhovujú. Návrhy na zmenu sa týkali hlavne vypožičiavania niektorých typov dokumentov ako aj možného uprednostnenia elektronického dodávania dokumentov.

Vzdelávaním knihovníkov a používateľov sa zaoberá na celoštátnej úrovni SNK, odbor služieb, konkrétne oddelenie pre rozvoj knižničného systému. Riešia sa najmä otázky zvyšovania odbornej kvalifikácie knihovníkov, sledovanie, koordinovanie a vyhodnocovanie vzdelávacích aktivít knižníc SR, budovanie národného systému vzdelávania knihovníkov, príprava rekvalifikačných, inovačných kurzov, ako aj realizovanie prieskumov zameraných na potrebu vzdelávania. Takýto prieskum a jeho výsledky prezentovala Eva Hollá z uvedeného pracoviska SNK.

Druhý deň rokovania, začal tradičným vystúpením Dariny Janovskej o aktuálnych problémoch knižnično-informačných služieb. SNK aktívne participuje v pracovnej skupine pre rekodifikáciu autorského práva Rady vlády SR pre kultúru a spolupracuje s MK SR a LITA pri novele autorského zákona súvisiacej s implementáciou

smerníc EÚ o sprístupňovaní komerčne nedostupných a osirelých diel. Darina Janovská sa venovala aj výpočtu licenčnej odmeny, ktorá vychádza z počtu výpožičiek v roku 2013 (1 výpožička = 0,013 EUR + DPH) a náhrade odmien autorov v oblasti reprografického rozmnožovania zverejnených diel a v oblasti poskytovania reprografických služieb za úhradu. Ďalšie oblasti, v ktorých sa SNK angažuje je napr. vývoj aplikácie pre prístup k službám SNK pre najnovšie mobilné technologické platformy, zlepšenie poskytovania metodických, poradenských, koordinačných a vzdelávacích služieb pre knižničný systém SR, publikovanie metodických materiálov pre oblasť knihovníctva, odporúčania k realizácii prieskumu spokojnosti používateľov so službami knižníc, postupy pri rušení stagnujúcich knižníc, alebo preklad konsolidovaného vydania ISBD.

Pre používateľov SNK je neprijemná správa o neposkytovaní výpožičných služieb od 1. 7. 2014 predbežne do 30. 6. 2015, z dôvodu rekonštrukcie depozitov knižnice.

V poslednom bloku – Informácie z knižníc odzneli tri vystúpenia. Terézia Mišovičová z CVTI SR informovala o zlúčení CVTI SR s Ústavom informácií a prognóz školstva od 1. 1. 2014. Súčasne predstavila projekt PoPVAT 2013 – 2015, ktorého cieľom je zlepšiť vnímanie a postavenie vedy v spoločnosti a zvýšiť záujem ľudí o vedu. Prvou aktivitou na tomto poli je vybudovanie Centra vedy ako zážitkového vedeckého parku, druhou aktivitou je organizovanie rôznych popularizačno-odborných podujatí.

Petra Procházková spolu s Darinou Kožuchovou predstavili proces integrácií NTK s knižnicami Českého vysokého učení technického a Vysokou školou chemicko-technologickou (ďalej VŠCHT). Hlavné dôvody prečo integrovať akademické knižnice do NTK sú napr.: koordinované budovanie knižničných fondov, vytváranie a údržba súborného knižničného katalógu, technická podpora pri využívaní

rovnakého programového vybavenia, budovanie spoločných skladových priestorov pre tlačené dokumenty. Integrácia prebiehala postupne v rokoch 2011 – 2013 na všetkých úrovniach VŠCHT a týkala sa v prvom rade registrácie používateľov, vypožičiavania a vracania dokumentov, MVS, sankčných poplatkov a upomienok. Metodika integrácie NTK s VŠCHT je veľmi podnetná a môže byť zaujímavá aj pre iné knižnice, ktoré chcú, alebo sa musia spojiť (fúzovať, integrovať) s inými knižnicami alebo inštitúciami.

Na záver rokovania vystúpil Hanuš Hemola, s prednáškou „Čo nového v Národnej knižnici ČR a v českom knihovníctve“. Okrem priebehu revitalizácie Klementina a rekonštrukcii starého objektu centrálného depozitára v Hostivaři informoval o otvorení nového objektu centrálného depozitára v Hostivaři, do ktorého sa presťahovalo 11 oddelení z Klementina. Napriek týmto prekážkam je NK ČR zapojená do riešenia 29 projektov, ako napr. je projekt Nástroje pre sprístupnenie tlačených textov 19. storočia a prvej polovice. 20. storočia, Metodika hodnotenia vplyvu kvality ovzdušia na knižničné a archívne fondy, vytvorenie Národnej digitálnej knižnice, Správa elektronických publikácií v sieti knižníc ČR, Retrospektívna konverzia generálneho katalógu, Rekatalogizácia starých tlačí alebo Retrospektívna katalogizácia periodík vydávaných na území ČR.

NK ČR žije prípravou prechodu na nové katalogizačné pravidlá, s Googlom digitalizujú 200 tisíc zväzkov historického fondu a rozširujú mobilnú aplikáciu pre „Ptejte se knihovny“.

Po odznení každého príspevku sa diskutovalo a výsledky diskusie sú zhrnuté v záveroch. Najživšia diskusia bola k problematike povinnosti knižníc uhrádzať organizácii kolektívnej správy práv 3% z príjmov získaných za poskytovanie reprografických služieb (skenovanie, kopírovanie, tlač z internetu, faxovanie) za úhradu.

Z výsledkov 16. zasadnutia Národnej komisie pre služby vyplynulo niekoľko dôležitých záverov. Uvádzame niektoré:

- aktualizovať zásady MVS v zmysle požiadaviek, ktoré vyplynuli z výsledkov prieskumu organizovaného Slovenskou národnou knižnicou,
- objasniť knižniciam problémy súvisiace s poskytovaním rozmnožovacích služieb za odplatu podľa § 24 odst. 6 písm. e) autorského zákona, t. j. povinnosť uhradiť organizácii kolektívnej správy práv náhradu odmeny autorov z príjmov získaných z poskytovania rozmnožovacích služieb (kopírovanie, tlač, skenovanie a faxovanie fyzickým a právnickým osobám) vo výške 3% z tržieb,
- poskytnúť knižniciam na pripomienkovanie návrh novely Knižničného zákona,
- obnoviť spracovanie článkovej bibliografie z odborných a vedeckých periodík. Absencia článkovej bibliografie znemožňuje knižniciam poskytovanie relevantných rešeršných služieb.

Zápisnica a jednotlivé prezentácie sú prístupné na stránke Slovenskej národnej knižnice (2).

Mgr. Kristína Brunnerová – Mgr. Iveta Timová

Poznámky:

[1] O projekte Europeana informovala Henrieta Gáabrišová v Bulletin UKB. In: Gabrišová, Henrieta: Projekt Europeana 1914 – 1918 na Slovensku: slovenské knižnice ako partner významného európskeho projektu. Bulletin UKB, 2013, č. 2, s.15-21.

[2] <http://www.snk.sk/?narodna-komisia-pre-sluzby>.

PAMÄŤOVÉ MAPOVANIE

(ROZHOVOR O DUCHU DOBY, O ČASE A JEHO PLYNUTÍ V JEDNEJ SLOVENSKEJ KULTÚRNEJ A PAMÄŤOVEJ INŠTITÚCII.)

Rozhovor viedla Henrieta Gábrišová, redaktorka časopisu *Bulletin Univerzitetnej knižnice v Bratislave* s Dušanom Lechnerom, historikom a riaditeľom úseku knižničných činností Univerzitetnej knižnice v Bratislave.

H. G.: Naša knižnica si znovu pripomína výročie, nie také guľaté, ale päťkové. V tomto roku oslávi „Univerzitka“ 95 rokov. Čo to znamená pre Teba ako pre človeka, ktorý v nej pracuje viac ako 30 rokov a svoju prácu vníma ako svoje poslanie? Ako toto výročie vnímaš?

D. L.: Horko. Som tu, ako vravíš, 30 rokov, ak to podelíš piatimi, je to šesť „päťvýročí“ s popudom na úvahu v zrelosti či bezradnosti. Ale inšpirovala si ma však k iným reflexiám. Nepopieram, mám túto knižnicu rád. Tak obyčajne, nielen prácu, ale rád tak, ako keď nevieš presne povedať prečo, ale rád. Preto neviem byť celkom objektívny, ale to je údel ľúbosti. Keď si ma vyzývala na tento rozhovor napísala si „...čas a knižnicu nezastavíš...“ Prišlo mi to čudné a trochu klišéovité až komické. Ale potom som precitol a zľakol som sa. Máš pravdu. Je to nepretržitý tok osobných vnemov a profesionálnych povinností. Ak niekde platí „panta rhei“, tak v knižnici na sto percent. Všetko sa hýbe, dole či hore prúdom. Otázka je, čo je v prospech vývoja.

H. G.: Bolo to klišé, nepopieram. Myslela som len na to, čo Ty si nazval „panta rhei“ a všetko, čo s tým súvisí. Ako to je s „Univerzitkou“? Hore či dolu prúdom?

D. L.: Univerzitná knižnica je rozhodne úspešný príbeh. Preto jednoznačne hore. Ale, ako všetko, aj takýto úspešný príbeh má svoje plačlivé zákutia. Je nepopierateľný fakt, že táto knižnica má nezastupiteľné miesto v spoločenských dejinách Slovenska. Je to jeden z piedestálov a stáť na piedestáloch je nebezpečné, nepríjemné a najmä neodpustiteľné. Občas hanebné. Dlhodobá a rád mapujem ľudské dejiny knižnice, rozumej, zbieram klebety. Je to zábava do momentu, ako začneš spájať klebetu s overiteľným faktom. Potom ťa trestá vlastné poznanie. Zistíš, čo si ani nechcel. Ale klebeta je základ skutočnej schopnosti začať analyzovať. Znie to hlúpo, ale je to tak.

H. G.: Poznanie nemusí byť vždy potešujúce, ale malo by oslobodzovať. Preto nie celkom rozumiem ako to myslíš? Je to poznanie, ktoré si tu nadobudol natoľko ťaživé?

D. L.: Myslím to tak, obyčajne. Pozri si celú líniu vývinu knižnice. Je až neuveriteľné, ako konsolidovaná inštitúcia irituje. Začnime od začiatku. V tomto roku má naša Univerzitná knižnica v Bratislave úctivých 95 rokov. Vznikla na práhu politickej slobody a emancipácie nášho národa. Ako počítam, bola druhou slovenskou štátnou inštitúciou po Univerzite, neskôr Komenského. Prežili obe. Už začiatok bol ako v rozprávke o deve oblečenej i nahej terigajúcej sa na voze i pešo. Bola knižnicou univerzity, ale s univerzitou právne zviazaná nebola nikdy. Zo začiatku si nikto neuvedomil iritujúci názov „univerzitná“. Je zrejmé, že ide o paralelu s Univerzitní knihovnou v Prahe. Nie je k dispozícii zatiaľ listinný dôkaz, ale predpokladáme, že pôvodne vybraný kandidát na riaditeľa, hlavný knihovník pražskej univerzity

dr. Bořivoj Prusík i neskôr vybraný riaditeľ dr. Jan Emler, našli vzor v pražskej knižnici. Celá dobová realita naznačila, že táto úvaha je správna a nik sa nad tým nepozastavil. Teda, 10. októbra 1919 vznikla štandardná knižnica, prvá slovenská vedecká knižnica, ako súčasť našich politických a národných ambícií. Vtedy to nikto nespochybnil.

H. G.: Tieto začiatky ale nenaznačujú, to o čom hovoríš. Predsa len keď sa pozrieš na ten úspešný príbeh, môžeš vysvetliť ten iný vývoj, ktorý sa snažíš naznačiť v jeho pozadí?

D. L.: Neskôr sa do tejto tradície triafalo. V slede nasledujúcich rokov sa polemizuje o práve tejto knižnice na dýchanie. Až groteskne vzniká niť útokov. Od maďarských koreňov, cez čechoslovakizmus, boľševizmus a všetky „izmy“ platné v dejinách našej krajiny. Je to samostatná kapitola tejto inštitúcie. Naraz sa ukázalo, že názov je nesprávny a vnútorne odsudzuje knižnicu na trest samovraždy. Mnohí sa divia, že tak už neurobila.

H. G.: Nie je to skôr len tvoja interpretácia a problém „predýchať“ skutočnosť?

D. L.: Určite aj, ale fakty nepustia. Skúsím skrátenu verziu tejto rozprávky. V novej republike, na troskách prežitej a obeťami dláždenej veľkej vojny odobrala sa na smetisko dejín idea „uhorského politického národa“. Vznikla nová republika, moderná, filozoficky ukotvená v ideách občianskej slobody, hodnotovo orientovaná na tradície európskej kultúry. Slovensko sa muselo vzopäť, preskočiť stáročia a postaviť svoje moderné základy, politické, ekonomické, kultúrne. Administratívnym centrom sa stala Bratislava. Do toho času v zásade provinčné mesto s balansom medzi orientálnou a európskou kultúrou. Trojjazyčné, nadmieru tolerantné. Na to bývame pyšní, vtedy to nik za pýchu nepokladal, naopak. Hovoríme o tom, ale pochopiť atmosféru mesta v tej dobe je zložité. Ne-

zabudnime, že rok 1919 je obdobím urputného boja s maďarskou iredentou a súčasne prerastania novej československej reality do života aj nášho mesta. Prišla sem mladá česká inteligencia, ktorá vôbec nevedela čo je Bratislava. Prvý rektor Československej univerzity prof. Kristian Hynek spomína na prvé stretnutie s mestom “ Kolega Müller sa zastavil,...a povedal a do tejto dediny máme ísť? ... pocítil som vôňu Ázie..” Skláňam sa pred nimi, že vydržali a vybudovali naše vysoké školstvo a knižnicu. V divom prostredí, nie v idyle tolerancie.

H. G.: Súhlasím, bola to zložitá doba, ale je za nami.

D. L.: Dejiny ťa dobehnú. Na prahu novej éry života mesta vzniká knižnica poverená štandardnými úlohami národnej knižnice, ale národnou nebola, knižnica so štandardnými úlohami univerzitnej a univerzitnou nikdy nebola. A vlastne ani nevzniká, len ju štát prebral od Alžbetínskej univerzity. Ani to nie jej kolíska, aj tá bola predtým Mestskou knižnicou Pressburgu a tá vznikla z... Vlastne sme ani nevznikli, akosi sme tu boli. Keď tu niekto je len tak, že ho ľudia potrebujú a placet dostáva prirodzene, lebo to je logické, je to podozrivý element v našom chotári. Nikto nevie kto to je. Votrelec, s podozrivými koreňmi, nejasný otravný stravník, ktorý síce pre mnohých je výborný parťák, ale vlastne sa nikam nehodí. A ešte sa tlačí na piedestál. Opovážlivý drzáň až chrapúň. A o osemdesiat rokov neskôr sa dozvieš, nie sme žiadúci. Prof. Katuščák v roku 1999 v súvislosti s politickými zmenami po parlamentných voľbách 1998 píše „... bol by to úplný výsmech, aby slovenskou národnou knižnicou bola knižnica, ktorá vznikla z uhorskej knižnice. To pokladám za čosi neslýchané. ... nepodporíme stavať národnú knižnicu na uhorskej knižnici, v ktorej bolo po vojne v roku 1919 desať (slovenských) kníh.“ Ani dnes to nie je na smiech. Naopak.

H. G.: To, čo hovoríš je veľmi otvorené, ale predsa len, nie si na „svoju“ Univerzitu príliš citlivý?

D. L.: Najviac štve, že sa to dá prežiť. Začnem z iného konca. Máme v knižnici svetový unikátny fond knižnice Beg Bašagića, ktorý nám ju predal, lebo veril, že sa o ňu postaráme lepšie ako inde vo svete, máme zbierky, ktoré sme v tichosti opatrili aj keď sa mali vyhodiť. To sa nesmie odpustiť. Máme srdce obyčajného knihovníka ponúknuté generáciám čitateľov. Niektorí o tom aj píšú v memoároch, sme aj v dedikáciách i osobných spomienkach. Je to fajn. Pocit kamoša a súputníka hreje a zaväzuje. Hrabem sa v archíve tejto knižnice a zisťujem, že ľudsky sú tu rovnakí "človekovia". Rovnakí tím plný človečiny, pevní v presvedčení, že logika dejín s nimi môže zatriasť, ale nie zlomiť. Prežili sme vďaka ich odkazu, jednoduchému: „Robte čo je potrebné pre čitateľa, ste tu pre neho.“ Všetko iné je planina. Ani to sa neodpúšťa. Je tragikomické, že v slovenskom knižničnom svete sa odpustí všetko okrem tradície a jej budovania.

H. G.: Prečo to vnímaš takto negatívne? Nie je predsa táto knižnica tou, ktorá vlastní unikátne historické fondy, buduje vlastnú digitálnu knižnicu a má najviac používateľov medzi knižnicami na Slovensku? Kde vidíš jej úlohu dnes?

D. L.: Vidí sa mi, že dnes sa akoby znovu nezместíme do tabuľky. Nie sme a sme. Máme plnú knižnicu, ale nemáme tu čo robiť, lebo vlastne nie sme. Ďakujú nám vedci i politici, ale vlastne nemajú komu, lebo nikto nevie prečo sme a najmä ako to, že ešte sme. Deväť a pol desaťročia je dlhý čas v zvratoch zmietanej krajine. Zvraty sa nevyhýbajú ani nám. A prečo by aj mali. Skoro päťdesiat rokov sme nemali ani jasný štatút a boli sme. Plnili sme úlohy v medzinárodne uznanej kvalite. Pre istotu sme odovzdali všetky zavedené činnosti národnej knižnice inde. Potom nám niečo dali,

rozvíli sme prácu a zas nám to vzali. Budovali sme desiatky rokov súborný katalóg kníh, kde ho máme dnes ? Vraj ho netreba. Bude sa racionalizovať, digitalizovať. Ba až veľmi je potrebný a chýba, len ho niet. Robili sme veľmi úspešnú metodiku akademických knižníc, vzali ju a kde je? Rozbiehali sme automatizáciu knižničných procesov, pomáhali sme iným začínajúcim knižniciam. Keď už sme boli blízko európskemu štandardu, báb, inde to budú robiť lepšie a urobia aj pre vás. Urobili a nikto to nechce a my zas, akoby z druhého brehu kričíme, poďme zachrániť čo sa dá, nám je jasné, že po tejto, síce zlej ceste, ale po ceste treba dokráčať. Boli sme jediní, kto po „nežnej“ vedel robiť citačné profily stovkám, tisícom ľudí v Česku, na Slovensku a v Maďarsku. Mali sme SCI, ktorý nikto nechcel kúpiť, my sme päť rokov predtým vedeli, že je nadčasový. Tak sme robili. Dnes to robia iní bez nás, to je v poriadku, ale učili sa tu. Mali by aspoň trochu načúvať čo im hovoria ľudia z konca bratislavského korza. Dnes opäť riešime základné knihovnícke problémy, dookola presviedčame, že je nutné robiť veci v realite doby. Nám totiž klope ráno čitateľ na dvere a my mu musíme aj po 95 rokoch otvoriť. Ako vždy. Pamätá si to tak jeho otec, mama, stará, prastará i praprastará mama či dedo. Vždy sa otvorilo. Bolo to tak, lebo sme tu pre neho, pre čitateľa hlavného mesta, aj celého Slovenska. Pred pár dňami sme dokončili výstavbu Centrálného dátového archívu. Tento mimoriadne náročný projekt spojil najväčšie kultúrne a pamäťové inštitúcie na Slovensku. Trúfli sme si na to, hoci sa tomu mnohí čudovali. Dnes je hotový, dátový archív elektronických kópií kultúrnych objektov je realitou. Budeme v očakávaní, ako sa s tým popasuje budúcnosť a čo povie na naše „nepravé“ korene.

Prešiel som kúsok knižničného sveta, ale milujem návrat do Univerzity. Je to naša knižnica s ľuďmi, hrdými na to, že tu pracujú. Kolegovia, plní profesionálnej cti a takej obyčajnej lásky a miloty

k čitateľovi. Nik to nepovie, ale sme hrdí, že pokračujeme. Boríme sa s prácou, ale i nezmyslami. Akosi tieto múry sú učiteľmi nášho poslania. Akoby vydychovali memento „čas a knižnicu nezastavíš“. Napriek všetkému.

H.G: Ďakujem Ti za rozhovor a poprajme „Univerzitke“ k 95 narodeninám všetko najlepšie. Napriek všetkému.

Mgr. Henrieta Gábrišová – PhDr. Dušan Lechner

SPOLOK SLOVENSKÝCH KNIHOVNÍKOV A KNIŽNÍC

Nový názov, nové stanov, nové logo

9. decembra 2013 sa na Slovenskej technickej univerzite uskutočnilo Valné zhromaždenie Spolku slovenských knihovníkov. Zúčastnilo sa ho 114 delegátov, ktorí zastupovali individuálnych a kolektívnych členov zo všetkých ôsmich krajských pobočiek spolku. (1)

Delegáti volili na volebné obdobie 2014 – 2018 nového predsedu, členov výboru a členov kontrolnej a revíznej komisie. V zmysle stanov sú riadnymi členmi aj predsedovia krajských pobočiek.

Za predsedníčku SSKK na volebné obdobie 2014 – 2018 bola opätovne zvolená Ing. Silvia Stasselová. Univerzitnú knižnicu v Bratislave zastupuje v celoslovenskom výbore Ing. Alojz Androvič, CSc. a Mgr. Henrieta Gábrišová. Z troch zvolených členiek kontrolnej a revíznej komisie je jednou PhDr. Dagmar Kleinová.

Členovia celoslovenského výboru SSK. Foto: Norbert Végh

Toto valné zhromaždenie bolo významné z viacerých dôvodov. Účastníkom krajských konferencií, ktoré prebehli vo všetkých krajoch v novembri 2013 sa predložilo niekoľko návrhov. Bol to návrh na zmenu názvu združenia na Spolok slovenských knihovníkov a knižníc, skratka SSKK. So zmenou názvu súvisí aj návrh na zmenu loga spolku. V nových stanovách sa prijala aj zmena dĺžky volebného obdobia zo štyroch na päť rokov. Valné zhromaždenie odsúhlasilo zmeny, za zmenu názvu hlasovalo 68,4 % delegátov, 15,8 % s návrhom nesúhlasilo, zvyšok sa zdržal hlasovania, za zmeny stanov hlasovalo 93,9 %, 2,6 % delegátov s návrhom nesúhlasilo a 3,5 % delegátov sa zdržalo hlasovania. Nové stanovy vychádzajú z už prijatého Etického kódexu IFLA pre knihovníkov a informačných pracovníkov. (2)

Nové logo, ako aj stanovky SSKK, sa v zmysle zákona predložili na schválenie na Ministerstvo vnútra SR, ktoré zmeny zaregistrovalo a schválilo. Tieto vstúpili do platnosti 17. januára 2014.

Začiatkom februára 2014 sa uskutočnilo prvé zasadnutie výboru SSKK, na ktorom členovia výboru zvolili dvoch podpredsedov. Prvým podpredsedom sa stal Ing. Alojz Androvič, CSc., riaditeľ úseku elektronizácie a integrácie UKB a druhou podpredsedníčkou sa stala Mgr. Jitka Kmeťová, riaditeľka Slovenskej ekonomickej knižnice. Koordinátorkou krajských pobočiek sa stala Eva Kochanová z Krajskej pobočky Banskobystrického kraja a za predsedníčku kontrolnej a revíznej komisie bola zvolená PhDr. Viera Mrázová.

Okrem volieb a plánu hlavných úloh na rok 2014 sa výbor zaoberal prípravou osláv 70. výročia spolku v roku 2016 a prípravou medzinárodného sympózia INFOS 2015, rozvojom portálu InfoLib a už tradičného podujatia organizovaného pod hlavičkou spolku – 9. ročníka Noci s Andersenom. Delegáti valného zhromaždenia jednoznačne schválili udelenie čestného členstva Roberte Stevens, bývalej prezidentke Americkej asociácie knižníc, ktorá sa zúčastnila tohto valného zhromaždenia a v úvode predniesla prednášku na tému Úspešné knižničky združenia pre úspešných knihovníkov a úspešné knižnice.

Za rečníckym pultom Silvia Stasselová a v strede hosť zhromaždenia Roberta Stevens. Foto: Norbert Végh

Záujmy členov spolku a členských knižníc zastupuje SSKK vo viacerých významných orgánoch. Je to napr. Ústredná knižničná rada, Rada vlády pre kultúru a jej niektoré výbory, Komisia pre odborné vzdelávanie a Pracovná skupina pre rekonštrukciu autor-ského zákona.

SSKK podporuje aj rôzne kampane (napr. kampane UNESCO, IFLA), naposledy to bola podpora a výzva pripojiť sa k európskej kampani EBLIDA Právo na e-čítanie.

Spolok slovenských knihovníkov a knižníc je najstaršie knihovnícke profesijné združenie. Zastupuje knihovníkov, informačných pracovníkov a všetky typy knižníc a ich záujmy na rôznych odborných fórach ako aj v medzinárodnej knihovníckej federácii IFLA.

PhDr. Dagmar Kleinová

Poznámky:

- [1] V časopise Knižnica, č. 1/2014, s. 4-16 a 16-20 vyšli dva príspevky Silvie Stasselovej o Spolku slovenských knihovníkov a knižníc a priebehu valného zhromaždenia 9. 12. 2014. Súčasťou prvého príspevku sú aj nové Stanovy SSKK a platné verzie loga SSKK. Stasselová, Silvia: Najstaršie knihovnicke združenie s novým názvom. Spolok slovenských knihovníkov a knižníc (SSKK) Dostupné z: http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2014/cislo_1_2014/4_najstarsie%20knhovnicke%20zdruzenie%20na%20slovensku%20s%20novym%20nazvom.pdf.
- [2] Druhý príspevok sa venoval udeleniu čestného členstva Spolku slovenských knihovníkov a knižníc na valnom zhromaždení bývalej prezidentke Americkej asociácie knižníc (ALA) Roberte Stevens. Stasselová, Silvia: Udelenie čestného členstva Roberte Stevens z ALA na valnom zhromaždení SSK. Dostupné z: http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2014/cislo_1_2014/16_udelenie%20cestneho%20clenstva%20roberte%20stevens.pdf.
- Etický kódex bol publikovaný knižne ako samostatný materiál, ale vyšiel aj na stránkach časopisu Knižnica č. 10/2012, s. 4-6 (úplná verzia), alebo oficiálna skrátená verzia, s. 7 – 8. Dostupné z: http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2012/oktober/07.pdf. O Etickom kódexe sme informovali v Bulletine UKB, č. 2 (2012), s. 40 – 41, dostupné z: http://www.ulib.sk/files/Publikacie/bulletin/bulletin_2_2012.pdf.

30 ROKOV ONLINE

Pôvodne CEZL, neskôr aj ASSKP, následne KZP a dnes známy SKP – to všetko sú akronymy jedného podľa podmienok a potrieb doby sa vyvíjajúceho a modifikujúceho systému súborného katalógu periodík, ktorý existuje na knihov-níckej scéne už dlhé roky.

Práve **ASSKP – Automatizovaný systém súborného katalógu periodík** – bol príznačný pre jedno dôležité, prelomové obdobie. V sedemdesiatych až osemdesiatych rokoch minulého storočia, sa riešili v rámci ústavných, rezortných plánov i v štátnom pláne informačného výskumu P 18 viaceré úlohy automatizácie tohto celoštátneho systému, založeného na báze celoštátnej evidencie zahraničnej literatúry (CEZL), Univerzitná knižnica v Bratislave, ako československé špecializované informačné pracovisko pre oblasť periodickej literatúry spolu s vtedajšou špičkovou informatickou inštitúciou ÚVTEI-ÚTZ v Prahe (Ústředí vědeckotechnických a ekonomických informací – Ústřední technická základna) sa snažili o uplatňovanie nových prístupov a technologických riešení, výsledkom ktorých boli v prvej etape počítačom a následne tlačou či mikrofišmi vyhotovované rôzne súpisy periodík nachádzajúcich sa v knižniciach a informačných pracoviskách ČSSR.

Bol to práve rok 1984, kedy pomaly a nespomalo nastúpila v overovacej prevádzke úplne nová etapa vo vývoji tohto systému. Súborný katalóg periodík, ktorý pri rozvoji jeho automatizácie získal akronym – ASSKP, bol od tohto roku v celej československej republike prístupňovaný v interaktívnom režime v začiatkoch označovanom ako dialógový režim. Prostredníctvom terminálov napojených na ÚVTEI-ÚTZ v Prahe boli odvtedy údaje o periodikách prístupné online. Jedinečnosť takéhoto riešenia spočívala aj v tom, že to bol prvý knihovnícky systém prístupňovaný online, a to nielen v ČSSR.

Prečo to bol práve súborný katalóg periodík? V knižnično-informačnej praxi tej doby sa už dlhšie používali pre potreby výskumu a vývoja informácie z tzv. magnetopáskových služieb (neskôr databáz) formou vtedy vo svete rozšíreného adresného spôsobu prístupňovania informácií (SDI, resp. ARI) a následne online rešeršovaním. Išlo najmä o viaceré aj ekonomicky významné chemické i technické bázy dát ako napr. INSPEC, INIS, COMPENDEX a i. Rešerše obsahujúce sekundárne informácie z týchto báz bolo potrebné doplniť získaním primárnych prameňov, najmä typu periodík. Preto rozhodnutie sprístupniť požadované údaje novou modernou formou padlo práve na súborný katalóg periodík, ktorý poskytoval možnosť identifikácie a lokalizácie titulov periodík excerptovaných v týchto službách v československých knižniciach a informačných pracoviskách.

Všetky tieto databázy, vrátane súborného katalógu periodík, boli dostupné v medzinárodnej terminálovej sieti Praha-Viedeň-Moskva. Toto riešenie je z dnešného hľadiska minimálne úsmevné ako akýsi archaický prototyp miniinternetu, bolo neskôr nahradené počítačovými sieťami CESNET (v Čechách) a SANET (na Slovensku). V svojej dobe však bolo skutočným progresom. Využívanie medzinárodného terminálového prepojenia nebolo bez problémov pretože bolo viazané na pridelenie tzv. devízových prostriedkov zo strany štátu.

Vyžadovalo aj potrebné technické vybavenie. Na uľahčenie prístupu bolo na Slovensku v roku 1984 v Ústave aplikovanej kybernetiky vybudované pracovisko – **Stredisko automatizovanej výmeny informácií (SAVI)**, ktoré malo tomu napomôcť. Inštitúcie bez požadovaného technického vybavenia, ktoré získali devízové prostriedky, mali tak možnosť využívať online prístupné bázy, vrátane súborného katalógu periodík. Vzhľadom na určité obme-

dzenia boli tieto služby dostupné najmä vybraným inštitúciám – veľkým čs. knižniciam, výskumným pracoviskám a veľkým štátnym podnikom. V porovnaní so súčasnosťou boli možnosti katalógu a prezentácia dát používateľom značne limitované vtedajšími technickými možnosťami, nad ktorými sa dnes možno pousmiať. Bolo však nevyhnutné prejsť aj takou etapou. Údaje o existencii vtedy iba tzv. devízových periodických dokumentoch získavala a spracúvala v celoštátnom zábere z temer 3 tisíc inštitúcií klasicky následne na magnetickú pásku prevádzala Univerzitná knižnica v Bratislave (UKB). Vykonať aj redakciu dát a výstupných zostáv, ktoré dlhú dobu slúžili ako podklad pre polygrafické spracovanie súpisov. ÚVTEI – ÚTZ pripravila komplexnú technológiu spracovania údajov v tzv. vete L a formáte F v prostredí systému GOLEM. Spracovanie prebiehalo na počítači EC 1040.

Súborný katalóg periodík bol postupne členený do viacerých chronologických častí. Obsahoval všetky základné bibliografické údaje potrebné na ich identifikáciu cca 15 tisíc tituloch časopisov z devízových oblastí, ktoré vtedy katalóg obsahoval. Vyhľadávacími, selekčnými údajmi boli: názov periodika, citačná skratka názvu (vytvárala sa v UKB), ISSN. Okrem toho, bolo k dispozícii vyhľadávanie podľa kódov krajiny vydania periodika, kódu jazyka a podľa znakov MDT. Dnes známe holdingsy členené podľa inštitúcií s údajmi o rokoch, ročníkoch, ktoré daná inštitúcia vlastní, boli tvorené v opačnom poradí. Rozhodujúci bol rok a k nemu boli priradené kódy, sigly vlastníckych inštitúcií.

Vzor záznamu z jednej chronologickej časti ASSKP (r. 1976 – 1980)

G O L E M — POOL: KP76	****01**	SEITE:	1
ZI-CIS:	1, DOK-CIS: 8919		
TI:	NATURE		
CI:	NATURE		
SS:	0028-0836		
CC:	5		
LA:	091		
CY:	EN		
TYT:	485		
PZN:	NATURE		
	(V R. 1974 ZLUCIL SA S NIM: NATURE NEW BIOLOGY A NATURE		
	PHYSICAL SCIENCE)		
76—80:	ABA 001 ABA 007 ABA 008 ABB 012 ABB 022		
	ABB 041 ABB 501 ABD 025 ABD 025 BOA 001		
	HKA 001 PAC 502		
76:	ABA 009 ABB 009 ABB 033 ABB 037 AB 050		
	ABC 004 ABC 011 ABC 023 ABC 121 ABC 506		
	ABD 012 BOB 002 BOB 005 BOC 002 BOD 004		
	CBA 001 HKD 001 ULG 001		
77:	ABA 009 ABB 009 ABB 033 ABB 037 ABC 004		
	ABC 023 ABC 121 BOB 002 BOB 005 BOC 002		
	CBA 001 HKD 001		
78:	ABA 009 ABA 602 ABB 033 ABC 004 ABC 023		
	ABC 121 BOB 002 BOB 005 KEB 006 ULG 001		
79:	ABA 602 BAA 001 MEB 501 ULG 001		
80:	ABA 602 ABB 503 ABC 004 BAA 001 MEB 501		
	ULG 001		
EPT:	MACMILLAN * VELKA BRITANIA * ANGLICINA		
MDT:	MATEMATIKA. PRIRODNE VEDY		
	VEDA A VEDOMOSTI VSEBOECNE		

Ukážka záznamu z neskoršej, novej chronologickej časti r. 1984 – 1994

Znak + (plus), resp. - (mínus) označoval kompletnosť alebo nekompletnosť ročníkov v inštitúcii.

Štát: US ISSN 0098-7484 Jazyk: eng

Názov čas.: J.A.M.A. JOURNAL OF THE AMERICAN MEDICAL ASSOCIATION

Vyd. údaje: CHICAGO : AMERICAN MEDICAL ASSOCIATION

MDT: 61

Sigla – roky:

- 1984: BAA006+ BOA001+ CAE201- CBE201- KED002+ KEE201+
LIE201- LME201+ OLA001+ OSA001+ ZHE201- ABD007+
ABE202+
- 1985: ABC048+ ABC071+ ABA008+ ABD007+ BAA006+ KED002+
KEE201+ LIE201- OLA001+ OSA001+ ULE201- BOA001+
HKD001+
- 1986: ABC048+ ABC071+ ABD006+ ABD007+ ABE202+ BAA006+
BOA001+ HKD001+ KED002+ KEE201+ LIE201- OLA001+
OSA001+ ULE201- ABA001+ ABA008+
- 1987: ABA001+ ABA008+ ABC048+ ABC071+ ABD006+ ABD007+
ABE202+ BAA006+ BOA001+ HKD001- KEA001- KED105+
KEE201+ LIE201- OLA001+ OSA001+ PND001-
- 1988: ABA001+ ABA008+ ABC048+ ABC071+ ABD006+ ABE202+
BAA006+ BOA001+ HKD001- KEA001- KED105+ KEE201+
LIE201- OLA001+ OSA001+ PND001-
- 1989: ABA001+ ABA008+ ABC048+ ABC071+ ABD006+ ABE202+
BAA006+ BOA001+ HKD001+ KEA001+ KEE201+ MTE201+
OLA001+ OSA001+ PND001- ULE201-
- 1990: ABA001+ ABA008+ ABC048+ ABC071+ ABD006+ ABD007+
ABE202+ BAA006+ BOA001+ HKD001+ KEA001+ KEE201+
LIE201- MTE201+ OLA001+ OSA001+ PND001+ ULE201-
- 1991: ABA001+ ABA008+ ABC048+ ABC071+ ABD006+ ABD007+
ABE202+ ABE205+ BAA006+ BBA001- BOA001+ BOE205+
BOE207+ CVE201- DSE201+ GAE201- GTE201+ HKD001+-
KEA001+ KEE201+ KOE201- LIE201- LNE201- MTE201+
PND001+ PPE702- SKE201- STE201- TNE201+ TTE201+
ULE201+

- 1992: ABA001+ ABA008+ ABC048+ ABD006+ ABD007+ ABE202+ ABE205+ BAA006+ BAE225+ BBA001+ BOA001+ BOE205+ CVE201+ DSE201+ HKD001+ JIE201+ KEA001+ KEE201+ KLE201+ KOE201+ LIE201+ LNE201+ OSE203+ PND001+ PPE201 + PPE702+ SKE201+ STE201+ TNE201+ ULE201+
- 1993: ABA001+ ABA008+ ABC048+ ABD006+ ABD007+ ABE202+ ABE205+ BAA006+ BOA001+ CAE201+ GTE201+ HKD001+ KEA001+ KEE201+ LIE201+ OSE203+ STE201+ TNE201+ ULE201+
- 1994: BAA006+ CAE201+ KEE201+ SLE201+ TNE201+
- 1995: BAA006+ BAE227+ BJE202+ KEE201+ SLE201+ TNE201+
- 1996: BAA006+ BAE227+ BJE202+ KEE201+ SLE201+ TNE201+

Inštitúcie boli v katalógu prezentované iba kódom (siglou, ločnou značkou inštitúcie). Preto jeho nevyhnutným doplnkom bol adresár inštitúcií, ktorých periodiká boli do súborného katalógu zahrnuté. Klasický adresár bol prevedený do automatizovanej bázy dát o inštitúciách – **AKRI (Automatizovaný kumulovaný register inštitúcií)** tiež v systéme GOLEM. V tejto báze bolo možné identifikovať inštitúciu vlastníacu hľadaný časopis. Systém kódov inštitúcií sa zakladal na autoznačkách a členení podľa typov inštitúcií. Jeho podstatu, ktorá je dodnes zachovaná, vypracovala Univerzitná knižnica v Bratislave. V AKRI používatelia zistili názov a adresu inštitúcie vrátane PŠČ, typu inštitúcie a IČO. Vyhľadávacím údajom bol kód inštitúcie.

ASSKP, v ktorom producentom dát bola Univerzitná knižnica v Bratislave a prevádzkovateľom automatizovaného systému bola ÚVTEI-ÚTZ, bol významným kvalitatívnym posunom napriek tomu, že mal viaceré obmedzenia. Údaje o periodikách neboli dostatočne aktuálne, ich príprava prebiehala offline s časovým skl-

zom a báza bola aktualizovaná iba raz ročne. Tieto nedostatky sa obe pracoviská snažili riešiť napr. aj pridaním súboru časopisov objednaných na daný rok. Postupne sa ukazovali ďalšie problémy, tak pri aktualizácii bibliografických záznamov ako aj v báze inštitúcií – AKRI zo strany ÚVTEI. Mnoho vážnych zmätkov spôsobila napr. aj zmena systémových čísel bibliografických záznamov zo strany UKB. Systémové číslo bolo rozhodujúce pri importe nových dát v ÚVTEI. Používatelia ukázali na veľké chyby v údajoch, v ktorých boli k bibliografickým údajom pripojené nesprávne lokačné údaje. Keď v UKB starosť o automatizovanú prípravu dát z odboru automatizácie prevzal odbor súborných katalógov, zistilo sa, že zmeny bibliografických údajov, každoročne zaznamenávané v UKB, nie sú do systému importované. Identifikovali sme zmenu systémových čísel ako pôvodcu nekorektných dát a v spolupráci s ÚVTEI-ÚTZ boli vykonané potrebné opravy.

Na začiatku 90-tych rokov minulého storočia automatizovaný súborný katalóg periodík veľmi pozitívne ocenili odborníci z britského Know How Fund, keď hodnotili úroveň čs. knihovníctva po roku 1989.

Čas bežal a postupne dochádzalo k ďalším vývojovým zmenám. V roku 1991 prevzala Univerzitná knižnica z ÚVTEI-ÚTZ celú databázu súborného katalógu zahraničných periodík ASSKP a bázu údajov o inštitúciách – AKRI. V tom istom roku UKB odovzdala kópiu celého súboru dát aj partnerskej inštitúcii – Národnej knižnici ČR v Prahe. Technologické zabezpečenie databáz na Slovensku poskytol Ústav aplikovanej kybernetiky (ÚAK) v Bratislave. Obe bázy boli vystavované istý čas súčasne v Prahe v systéme GOLEM v sieti CESNET a v Bratislave v systéme STAIRS a prostredí siete SANET. V roku 1993 sa spolupráca s pražským vtedy už Národným informačným centrom, ukončila.

Univerzitná knižnica a najmä ÚAK Bratislava vykonali viaceré úpravy – spojili 3 chronologické časti do jednej databázy a vylúčili multiplicity údajov. Došlo ku konverzii formátu dát do tzv. Výmenného formátu IKIS. Pripravilo sa aj disketové vydanie súborného katalógu periodík. Knižnice tak mali možnosť získať vybrané tematické série súborného katalógu v podobe súborov ISO 2709 pre systém micro CDS/ISIS, ktorý bol v tejto dobe najvyužívanejším automatizovaným systémom v slovenských knižniciach. Disketovú verziu, ktorá suplovala prístup k online databáze, pretože telekomunikačné možnosti knižníc boli nízke, využívalo vyše 30 slovenských i českých knižníc. Na konci roka 1995 sa spolupráca s ÚAK ukončila, pretože toto pracovisko bolo zrušené. Povinnosti technologického zabezpečenia systému prešli v plnom rozsahu na Univerzitnú knižnicu.

Začiatkom 90-tych rokov vstúpila naša knižnica do projektu českej a slovenskej knižnično-informačnej siete CASLIN s výrazným vplyvom aj na rozvoj súborného katalógu periodík. CASLIN bol zameraný na vzájomné prepojenie knižníc v Československu a na vytvorenie moderných podmienok na sprístupňovanie dokumentov. Súborné katalógy sa stali základným integračným prvkom celého systému. Projekt, ktorý sponzorovala Mellonova nadácia a nadácia Pew Charitable Trust (obe USA), položil dôraz na koncept integrácie, kooperácie, štandardizácie a harmonizácie. Boli stanovené záväzné medzinárodné normy a pravidlá – UNIMARC, ISBD(S), AACR2, MDT. Technológia bola založená na internetovom sieťovom prostredí a na automatizovanom knižničnom systéme ALEPH firmy Exlibris (Izrael).

Situácia na Slovensku v oblasti spravovania periodík do automatizovaných katalógov a uplatňovaní medzinárodných štandardov bola v tej dobe tristná. Prieskum, ktorý sem vykonali

v roku 1996 vo viac ako 230 knižniciach SR ukázal, že – iba 20% knižníc spracúvalo do lokálnych automatizovaných katalógov aj periodiká (v rôznych systémoch – najmä CDS/ISIS a v rôznych formátoch). Bibliografické záznamy mali rôznu úroveň, poznanie medzinárodných štandardov bolo veľmi nízke. Štvrtina knižníc nebudovala žiadny katalóg periodík (ani v klasickej forme) a telekomunikačné podmienky knižníc boli veľmi nepriaznivé. Ak sme chceli v súbornom katalóg prezentovať fondy slovenských knižníc, budovať kvalitný informačný zdroj pre MVS, jediným východiskom bolo centrálné spracovanie v UKB. Bolo treba vykonať veľa zmien nielen technických. Realizovalo sa veľa školení, seminárov, pripravilo množstvo príručiek na zvládnutie nových podmienok a pravidiel. Súborný katalóg migroval zo systému STAIRS do systému ALEPH, údaje do medzinárodného formátu UNIMARC. Do systému Aleph bola prevedená aj doplnková báza Adresár knižníc s vlastnou štruktúrou. Uplatnili sa všetky v CASLIN-e prijaté pravidlá a normy. Dovtedajšia štruktúra lokačných údajov, ktorá sa postupom rokov stávala neprehľadnou, bola zmenená podľa vzoru zahraničných súborných katalógov do základného tvaru „inštitúcia – roky, ročníky vo fonde knižnice“.

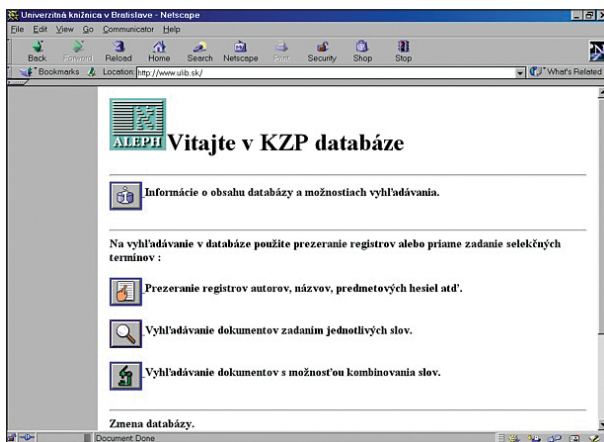
Po niekoľkých sporoch medzi UKB a SNK, rada riaditeľov projektu CASLIN v roku 1995 rozhodla o kompetenciách pri tvorbe súborných katalógov v podmienkach samostatnej Slovenskej republiky. Univerzitnej knižnice v Bratislave stanovila gesciu za súborný katalóg periodík a Slovenskej národnej knižnice vtedy ešte v rámci Matice slovenskej, zodpovednosť za súborný katalóg kníh (mono-grafií). Tieto funkcie oboch inštitúcií potvrdil aj knižničný zákon č. 183/2000 Z.z.

Postupne sa prechádzalo na spracovanie údajov bez obmedzení chronologických, časových či geografických. Po osamostatnení

Slovenska bolo potrebné upraviť záber katalógu z československého na slovenský. K zahraničným, devízovým periodikám, ktoré boli po roky ako jediné spracúvané v katalógu, pribudli najprv časopisy z bývalých socialistických krajín, po roku 1993 české periodiká a od roku 1998 aj slovenské periodiká.

Toto obdobie prišlo aj vzájomnej spolupráci knižníc. Univerzitná knižnica v Bratislave veľmi účinne spolupracovala s Národnou knižnicou v Prahe, v Moravskou zemskou knižnicou v Brne i s vedeckou knižnicou v Olomouci. Nevyhýbala sa aj ďalšej medzinárodnej spolupráci.

Metamorfózy súborného katalógu periodík – začiatky v systéme ALEPH – do roku 1998 len katalóg zahraničných periodík – KZP

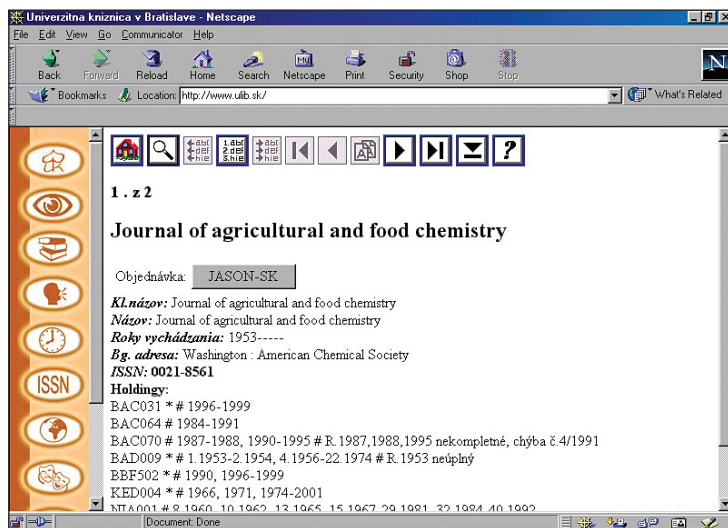

Svetlým príkladom toho bol v rokoch 1999 – 2003 mimoriadne úspešný **projektom kooperácie nemeckého systému JASON a SKP**. Spolu s nemeckými kolegami z Univerzitetnej knižnice

v Bielefelde, bola vytvorená slovenská verzia systému **JASON** (Journal articles sent on demand), s rozsiahlym katalógom knižníc Severného Porýnia a Westfálska a s možnosťou elektronického objednávanía a dodávania článkov periodík. Bol to aj test pripravenosti súborného katalógu periodík UKB na spoluprácu s inými systémami súborných katalógov, ktorom náš systém úspešne obstál. Podstata slovenskej verzie systému JASON spočívala v spojení nemeckej technológie a údajov so slovenským súborným katalógom a neskôr aj s bibliografiou článkov JADE. Vznikol tak jedinečný, pravidelne aktualizovaný informačný zdroj, ktorý poskytoval mimoriadnu možnosť elektronického objednávanía a dodávania seriálových dokumentov z nemeckých i slovenských knižníc.

Fungovanie „slovenského“ JASON-u zabezpečovala UKB, ako koordinačné pracovisko, v spolupráci so Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave a viacerými slovenskými knižnicami, ktoré sprístupňovali svoje fondy elektronickou formou. JASON bol novým progresívnym prvkom v celom systéme medziknižničných služieb na Slovensku a mal mimoriadne pozitívny ohlas u knihovníkov i používateľov o čom svedčia aj desaťtisíce realizovaných požiadaviek na dokumenty. Zmena výhodnej finančnej situácie poskytnutej nemeckými knižnicami spolu s rozvojom dostupnosti periodík v elektronickej forme spôsobili postupné utlmenie a nakoniec ukončenie spolupráce.

Záznam z katalógu JASON SK

Ďalším inovačným impulzom bol **projekt dobudovania súborného katalógu periodík z roku 2001** za finančnej podpory Náďacie otvorenej spoločnosti NOS. Cieľom bolo dobudovať programové a technické prostredie systému a vytvoriť predpoklady pre rozvoj kooperatívnej katalogizácie. Systém SKP prešiel celkovou inováciou a bol lokalizovaný do novej 16.2 verzie systému ALEPH 500 na samostatnom servere SUN 450. Riešitelia projektu sa inšpirovali modelmi súborných katalógov v okolitých krajinách – Rakúsku, Nemecku, Švajčiarsku a i. Optimálne sa vyriešila interná architektúra systému, bibliografických i holdingových záznamov, systém registrov a selekčných možností spolu s prezentáciou dát. Zachoval sa centralizovaný model súborného katalógu s fyzicky existujúcou databázou, ktorý dovoľuje riešiť vyhovujúco a jednotne riešiť problémy spojené so spracúvaním periodík ako komplikovaného typu dokumentov. Prítomnosť centrálnej redakcie SKP v UKB umožňuje dosiahnuť jednotnú prezentáciu dát z rôz-

nych knižníc, použitie jednotnej vecnej indexácie a s tým spojeného vyhľadávania údajov, zabezpečuje celkovú integritu dát, kontrolu a redakciu údajov a spracovanie údajov z tých inštitúcií, ktoré z rôznych technických alebo personálnych dôvodov nemajú možnosť samostatne aktívne spolupracovať.

Riešenie projektu bolo ocenené v roku 2003 medzinárodnou konferenciou INFORUM

Dosiahnutý výsledok bol dostatočne optimálny pre zapojenie knižníc pracujúcich v systéme ALEPH do online spolupráce. Štruktúra bibliografického záznamu periódik bola obohatená aj o nové prvky ako napr. webové linky na online verzie časopisov,

lokačné údaje boli optimálne usporiadané a prehľadné. Pripojením základných údajov o vlastníckych inštitúciách poskytovali možnosť prechodu do inštitucionálnych online katalógov alebo zasielanie e-mailových požiadaviek na MVS. Začala sa rozvíjať aj **kooperatívna katalogizácia a preberanie záznamov** zo súborného katalógu periodík do lokálnych katalógov knižníc a to buď prostredníctvom protokolu Z 39.50, premostením rôznych automatizovaných systémov alebo pomocou klienta ALEPH systému.

Realizácia projektu dovoľila najmä:

- vytvoriť predpoklady na aktívne zapojenie knižníc do tvorby súborného katalógu a vytvoriť kooperačný systém SKP,
- akcelerovať automatizované spracovanie zbierok periodík v knižniciach SR,
- prehĺbiť úroveň štandardizácie a uplatňovania medzinárodných pravidiel v slovenských knižniciach,
- rozvíjať znalosti pracovníkov knižníc, osvojovania si medzinárodných noriem a pravidiel a zvyšovanie úrovne spracovania dokumentov,
- používateľom efektívnejšie vyhľadávať údaje o periodikách vo fondoch knižníc SR,
- intenzifikovať využívanie knižničných fondov.

Na tvorbe bibliografických a holdingových záznamov v SKP aktívne participovalo najprv 9, neskôr 11 knižníc. Údaje za ďalších vyše 300 knižníc spracúvala pravidelne Univerzitná knižnica v Bratislave. Korpus bibliografických údajov zo súborného katalógu periodík využili niektoré vedecké a vysokoškolské knižnice (aj v ČR) na vytvorenie vlastných katalógov periodík.

Súborný katalóg periodík vo vyššej verzii systému ALEPH – už ako SKP

Súborný katalóg periodiká

Koniec/Start -- Bába -- Prípomenky -- Parametre -- Pomoc -- English
Registre -- Prístup -- Výsledky prístupu -- História prístupu -- Stránka

Sponzor:

Úplné zobrazenie záznamu 000017903 z bázy Súborný katalóg

Vypísať: Do archívu: HTML: Tabuľková: XML: Zobraziť:

Zvoľte formát: Základný katalógový záznam Citácia Návšteva podľa Kódov oznámenia pdf

Číslo SKP: [SKP000017903](#)

Korporácia: [American Society for Aesthetics, New York, USA](#)

Názov: [The Journal of aesthetics and art criticism](#)

Roky vych.: [Vol. 1 \(Spring 1941\).....](#)

Miesto vyd.: [Malden](#)

Vydavateľ: [Blackwell Publishing](#)

ISSN platné: [0021-8529](#)

Periodicita: Štvrťročník

Poz.k bg.histórie: V r. 1989-2000 Impresum: Madison : University of Wisconsin Press; od r. 2001: Malden : Blackwell Publ.

URL: <http://www.istor.org/journals/00218529.html>

URL: <http://www.inqerita.com/journals/browsesabp/jaac.n>

URL: <http://www.blackwell-synergy.com/vid.asp?goto=journal&code=jaac.n>

Vyd. v inej forme: [Journal of aesthetics and art criticism \(Online\) ISSN 1540-6245](#)

Predmetové heslá: [amerika](#)

Predmetové heslá: [estetika](#)

Predmetové heslá: [umelecká kritika](#)

Lokácie: [Všetky lokácie](#)

Kontakt: [BA001 Univer. knižnica BA](#)

Kontakt: [BA003 Ústredná knižnica SAV](#)

Kontakt: [BA301 FIFUK Ústr. kniž.](#)

Kontakt: [BA308 VŠVÚ Bratislava](#)

Kontakt: [PO301 Prešovská univerz.](#)

Báza Súborný katalóg - Iokačné údaje - Microsoft Internet Explorer

Báza Súborný katalóg - Iokačné údaje
[000017903]

American Society for Aesthetics, New York, USA

The Journal of aesthetics and art criticism. - Malden : Blackwell Publishing, 1941-

Zvoľte knižnicu:

Názov Inštitúcie	Roky odberu	Status	Signatúra-1	Signatúra-2	Poznámka	Doba uchoy
BA001 Univer. knižnica BA	1982-2005	Prezenčné	26.D.1044		R.2002 chýba č.1	
BA003 Ústredná knižnica SAV	1997	Prezenčné				
BA301 FIFUK Ústr. kniž.	1992-1995, 2000-2003	Prezenčné			Chýba 50.1992 č.1, 59.2001 č.3	
BA308 VŠVÚ Bratislava	1993-1995	Prezenčné	II.15574			
PO301 Prešovská univerz.	2002-2004	Prezenčné				

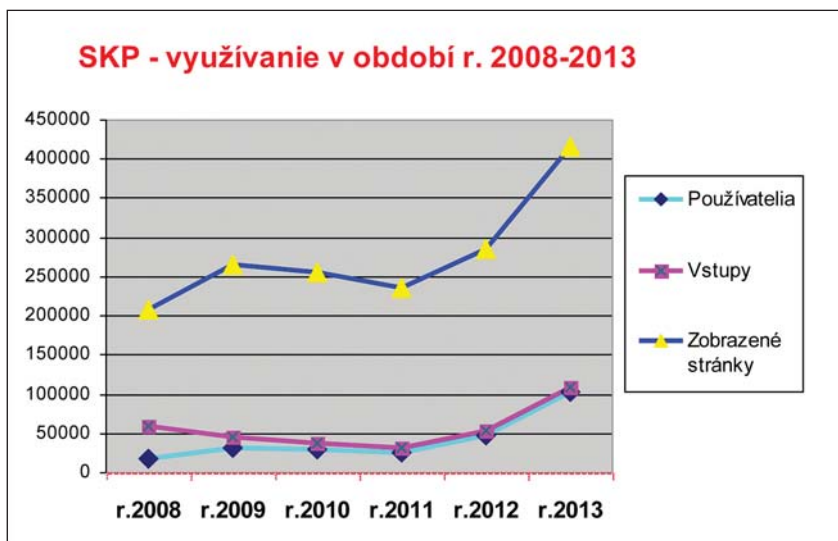
V období od januára 1996 do februára 2007 súborný katalóg periodík úspešne fungoval v automatizovanom knižnično-informačnom systéme ALEPH. Do zámerov ďalšieho rozvoja a spolupráce

s českými knižnicami na báze systému ALEPH zasiahol projekt, známy pod akronymom KIS3G, koncipovaný ako jediný automatizovaný knižničný systém na Slovensku, pripravený Slovenskou národnou knižnicou Do existencie súborného katalógu periodík a s ním zviazanej komplementárnej bázy Adresár knižníc ako aj do realizácie našich plánov priniesol najmä spočiatku vysokú mieru neurčitosti. Rokovaniami so Slovenskou národnou knižnicou sme pre Súborný katalóg periodík, ktorý sa od koncepcie KIS3G odlišuje, dosiahli samostatné umiestnenie v systéme Virtua, ktorý vybrala SNK pre KIS3G. V spolupráci so SNK bol konvertovaný bibliografický formát UNIMARC do formátu MARC 21 a lokačné údaje do holdingových záznamov. Od marca 2007 pracuje SKP v systéme Virtua, firma VTLS. Adresár knižníc dopĺňajúci SKP žiadne umiestnenie v systéme Virtua nenašiel. Preto dnes pracuje v systéme ARL.

Vynaložili sme dosť veľké úsilie na prekonanie počiatočných problémov, aby sme zabezpečili úroveň dosiahnutú v predchádzajúcom systéme ALEPH a vytvorili podľa možností systému Virtua čo najoptimálnejšie podmienky pre používateľov i pre prácu knihovníkov. Pribudli ďalšie pomôcky, príručky v klasickej podobe aj na internete, opätovne sa uskutočnili školenia na prácu so systémom Virtua, na aplikáciu bibliografického formátu MARC 21 a na znovu rozbehnutie kooperatívnej katalogizácie. V súčasnosti je do nej zapojených 19 knižníc. Údaje z ďalších cca 300 knižníc spracúva do SKP Univerzitná knižnica v Bratislave, ktorá vykonáva funkciu centrálnnej redakcie systému SKP.

Súborný katalóg periodík patrí i po rokoch k systémom, ktoré dobre slúžia používateľom. O tom svedčia aj údaje o jeho využitosti za obdobie rokov 2008 – 2013. V uplynulom roku webovú prezentáciu SKP využilo 102 267 používateľov, ktorí vstúpili do katalógu 109 764-krát a vyhľadali si údaje na 415 916 stránkach.

Používateľom sú k dispozícii údaje o viac ako 71 tisíc dokumentov typu seriálov – časopisov, novín, ročeniek, zborníkov i monografických edícií tak v printovej ako elektronickej forme. Ku kladom súborného katalógu periodík patrí aj dlhodobá kontinuita, legislatívne zakotvenie, dlhoročná spolupráca so všetkými typmi knižníc, ale aj ďalšími inštitúciami SR, implementácia medzinárodných noriem a pravidiel, pravidelná redakcia údajov a otvorenosť systému pre všetky inštitúcie SR.

V októbri tohto roku naša knižnica dovŕši 95 rokov od svojho vzniku. Temer po celý čas (od r. 1923) bol súčasťou jej aktivít činnosti súborný katalóg v rôznych podobách. Od „Emlerovho“ súborného katalógu vybraných slovenských knižníc, cez celoštátnu evidenciu zahraničných periodík a kníh po súčasný súborný katalóg periodík fungujúci „online“ už 30 rokov.

PhDr. Lýdia Sedláčková

Použitá literatúra:

- [1] Androvič, Alojz – Sedláčková, Lýdia : Z minulosti a súčasnosti súborných katalógov v Univerzitetnej knižnici v Bratislave. – In: Súborné katalógy a Univerzitná knižnica v Bratislave. – Bratislava UKB 2005, s. 11-40.
- [2] Guldanová, Mária: Celoštátna evidencia zahraničnej periodickej literatúry . – In: Technická knihovna. – ISSN 0049-3171. – Roč. 28, č. 7/8 (1984), s. 205-210.
- [3] Sedláčková, L. Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva do roku 2006 a súborný katalóg periodík. – In: Bulletin Univerzitetnej knižnice v Bratislave. – ISSN 1210-2016 . – Č. 1 (2006), s. 13-18.
- [4] Sedláčková, Lýdia: Adresár knižníc a Súborný katalóg periodík. – In: Bulletin Univerzitetnej knižnice v Bratislave. – ISSN 1210-2016 . – Č. 2 (2011), s. 28-41.
- [5] Sedláčková, Lýdia: Súborný katalóg periodík a KIS3G. – In: ITlib. Informačné technológie a knižnice. – ISSN 1335-793X. – Roč. 8, č. 4 (2004), s. 27-29.
- [6] Webr, Jiří: Zpřístupnění souborného katalogu zahraničních periodik v režimu online. – In: Technická knihovna. – ISSN 0049-3171. – Roč. 28, č. 4 (1984), s. 97-101.

DEŇ NEPREČÍTANÝCH KNÍH

Posledný deň mesiaca august bude aj tento rok patriť neprečítaným knihám. Slováci, ale aj čitatelia na celom svete budú oslavovať Deň neprečítaných kníh. Nápad vznikol v slovenskom internetovom kníhkupectve Martinus.sk na základe prieskumu z roku 2011, ktorý hovoril o tom, že takmer tretina kníh, ktoré ľu-

dia vlastnia nikdy nečítali. Keďže chceli, aby si ľudia knihy nielen kupovali, ale si ich aj prečítali, vytvorili sviatok, počas ktorého má každý jeden človek venovať trochu času knihe, ktorú ešte neprečítal.

Od roku 2011 sa preto na Slovensku oslavuje Deň neprečítaných kníh. Už do prvého ročníka sa zapojilo vyše 7000 milovníkov kníh po celom Slovensku. Postupne pribudli ďalšie krajiny, ktoré si tento sviatok adoptovali, ako napríklad Česká republika, Austrália a sviatok sa šíri do celého sveta. Marketingoví manažéri kníhkupectva Martinus, ale zároveň milovníci kníh tvrdia: „Veríme, že knihy by sa nemali len kupovať. Mali by sa hlavne čítať. A napriek tomu sa asi u každého z nás nájde kniha, ktorá na svoje prečítanie ešte len čaká. Dajme jej šancu posledný augustový deň! Aj tento rok oslavujeme Deň neprečítaných kníh, kedy knihy nekupujeme, ale čítame!“ (1)

Tlačová správa na stránkach kníhkupectva Martinus hovorí:

„Podľa prieskumu majú doma Slováci plné knižnice. Až 28% z nich však tvoria knihy, ktoré nikdy nečítali. 31. augusta preto opäť nastane Deň neprečítaných kníh.

Posledný augustový deň bude venovaný neprečítaným knihám.

Typický Slovák má doma 245 kníh, mnohé z nich však nikdy nečítal.

Martinus.sk obmedzí na jeden deň prístup na svoju stránku, aby ľudia čítali knihy, ktoré majú doma.“

Prieskum v tomto roku zverejnili aj vo Veľkej Británii, ktorý hovoril o viac ako polovici kníh, ktoré Briti majú vo svojich domácnostiach ako o neprečítaných. (2)

Akcii na Slovensku predchádzal internetový výskum, ktorého sa zúčastnilo viac ako 3000 zákazníkov internetového kníhkupectva Martinus.sk. Cieľom výskumu bolo zistiť, ako čítajú (alebo nečítajú) Slováci, koľko majú doma priemerne kníh a koľko z nich nikdy nečítali. Výsledky výskumu sú uverejnené v podobe infografiky na stránke www.DenNeprecitanychKnih.sk.

Deň neprečítaných kníh je oslavou čítania. Cieľom podujatia je podpora čítania ako takého. Zapojiť sa môže každý. Stačí, ak na webovej stránke www.DenNeprecitanychKnih.sk označí knihu, ktorú si v ten deň prečíta. Počas augusta organizátori spustia aj špeciálnu aplikáciu na sociálnej sieti Facebook, cez ktorú si ľudia budú môcť zdieľať tipy, ako odolať zvyčajným nástrahám, ktoré im často zabránia dočítať knižku do konca.

Deň neprečítaných kníh sa bude konať 31. 8. 2014 a zapojiť sa môžu všetci, aj naši čitatelia.

Mgr. Henrieta Gábrišová

Zdroje:

- [1] <http://www.denneprecitanychknih.sk/o-akcii>,
- [2] Copping Jasper: Half of books in homes are unread. In: *The Telegraph*, 6. Marec 2014, dostupné na internete: <http://www.telegraph.co.uk/culture/books/10679079/Half-of-books-in-homes-are-unread.html>.

ŽIVOTNÉ JUBILEUM MÁRIE GULDANOVEJ

Medzi tohtoročných jubilantov v slovenskej knihovníckej komunite sa zaraďuje dlhoročná pracovníčka Univerzitnej knižnice v Bratislave Mária Guldanová. V službách Univerzitnej knižnice pôsobila v rokoch 1971 – 1989, z toho 12 rokov v náročnej funkcii vedúcej oddelenia, resp. odboru súborných katalógov.

Mária Guldanová, rod. Griegerová, oslávila svoje pekné životné jubileum 8. januára – v tento deň sa v roku 1934 narodila. Pochádza zo Spiša, jej rodnou obcou sú Pavľany, v okrese Spišská Nová Ves, detstvo prežila sčasti v rodnej obci a sčasti v Spišskom Podhradí, kam sa rodina Griegerových (roku 1938) presťahovala. Po ukončení základnej školy navštevovala gymnázium v Levoči a roku 1953 tam maturovala. Následne absolvovala jednoročný abiturientský biochemický kurz, nadobudla tak odborné stredoškolské vzdelanie a kvalifikáciu biochemického laboranta. S touto kvalifikáciou nastúpila do Endokrinologického ústavu SAV v Bratislave. Bratislava sa stala natrvalo jej bydliskom.

V Endokrinologickom ústave SAV pracovala M. Griegerová-Guldanová v rokoch 1954 – 1962. Bolo to pre ňu zároveň obdobie závažných rozhodnutí a krokov, ktoré ovplyvnili jej ďalší život. Roku 1959 uzavrela manželstvo s Doc. Ing. Arnoštom Guldanom, CSc., vedeckým pracovníkom SAV a vysokoškolským pedagógom a založila si rodinu, vychovali dcéry Evu a Táňu. Ďalším závažným rozhodnutím bolo podanie prihlášky na vysokoškolské štúdium knihovníctva na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského. M. Guldanová ho absolvovala formou diaľkového štúdia v rokoch

1961 – 1966, so zameraním na knižničnú techniku a technológiu. Na jej vysokoškolskom diplome, ktorého kópia sa nachádza v archíve Univerzitnej knižnice v Bratislave sa uvádza, že dosiahla „študijný prospech s vyznamenaním“ a akademický titul „promovaný knihovník – prom. knih.“ (neskôr ho nahradil titul Mgr.). Nadobudnutím vysokoškolského diplomu sa však študijno-vzdelávacie aktivity M. Guldanovej zďaleka neskončili. Pokračovala v nich prakticky po celý svoj pracovný život absolvovaním špecializovaných kurzov, školení, individuálnym štúdiom a pod.

Ešte pred ukončením vysokoškolského štúdia, vlastne zakrátko po vstupe na akademickú pôdu knihovníctva vstupuje M. Guldanová aj do knižničnej praxe: roku 1963 odchádza pracovať do Ústrednej ekonomickej knižnice – ÚEK (dnes Slovenská ekonomická knižnica Ekonomickej univerzity v Bratislave). V tejto knižnici sa postupne oboznámila s viacerými okruhmi knižničnej práce: ako pracovníčka oddelenia služieb používateľom prešla prácou v knižničných skladoch, v požičovni, vykonávala konzultantskú činnosť. Z oddelenia služieb bola preložená do bibliografického oddelenia, kde sa podieľala na redakcii *Prehľadu ekonomickej literatúry* (neskôr známeho pod názvom *Eko-index*) a samostatne spracovala *Zoznam zahraničných ekonomických časopisov (1964 – 1966) dochádzajúcich do vedeckých knižníc ČSSR, ekonomických ústavov ČSAV a SAV a výskumných ústavov ekonomického zamerania v Bratislave* [01]. Spracovaním *Zoznamu* si ÚEK plnila povinnosť, vyplývajúcu z Vyhlášky č. 110/1965 Zb. o evidencii zahraničnej literatúry, totiž poskytnúť východiskové podklady pre budovanie súborných katalógov zahraničnej literatúry. V čase, keď M. Guldanová na tomto *Zozname* pracovala ešte netušila, že problematika evidencie zahraničnej literatúry a jej súborných katalógov zaujme v budúcnosti v jej činnosti kľúčové miesto.

Roku 1967 sa M. Guldanová stáva pracovníčkou Slovenskej technickej knižnice – SĽTK (dnes Centrum vedecko-technických informácií SR). Bola prijatá do oddelenia firemnej literatúry za klasifikátorku tejto literatúry. Jej študijná špecializácia na knižničnú techniku a technológiu vytvárala zároveň predpoklady na jej zapojenie do úloh zameraných na tieto oblasti. Práve problematika uplatňovania nových technológií v knižnično-informačnej práci a technického rozvoja knižníc vôbec sa totiž čoraz väčšími dostávala do popredia pozornosti. Úlohy, na ktorých M. Guldanová počas svojho pôsobenia v SĽTK (1967 – 1969) participovala, boli rozmanitého charakteru, od bibliografických až po výskumno-aplikačné. Čo do obsahu boli zamerané na mikrografiu [02] a na počítačové spracúvanie bulletinu prírastkov zahraničných kníh [41]. Tieto dve obsahové línie sa v činnosti M. Guldanovej zachovali aj v Univerzitetnej knižnici v Bratislave.

Jej vstupu do služieb Univerzitetnej knižnice však predchádzala krátka etapa práce na Slovenskom cenovom úrade (1969 – 1971). Mala tam status dokumentaristky a v pracovnej náplni dokumentačné spracovanie cenových výnosov a rešeršnú činnosť z cenovej problematiky.

Pracovníčkou Univerzitetnej knižnice v Bratislave sa M. Guldanová stala 1. júna 1971 a jej prvým pracoviskom bolo novozriadené oddelenie mechanizácie a automatizácie spracovania údajov (OMASÚ). Poslaním tohto oddelenia a náplňou jeho činnosti bolo zavádzanie reprodukčnej (reprografickej, mikrografickej), organizačnej a výpočtovej techniky do práce knižnice. Dôležitosť týchto procesov zvyšovala skutočnosť, že popri úlohách takpovediac inštitucionálneho dosahu, Univerzitná knižnica plnila aj celoslovenské a celoštátne úlohy. Vyššie uvedenému oddeleniu pripadla celková gescia za technizáciu a informatizáciu knižnice a tiež práca na vybraných úlohách.

M. Guldanová dostala do pracovnej náplne dva základné okruhy úloh. Obidva zahrnovali širokú škálu činností: výskumnú, prakticko-realizačnú, organizačnú, metodicko-poradenskú a publikačnú činnosť. Prvý okruh bol zameraný na reprografiu a mikrografiu a jej využívanie v knižničnej praxi. Druhý okruh predstavovalo spracúvanie a sprístupňovanie súborného bulletinu *Prírastky zahraničných kníh*.

Spočiatku sa M. Guldanová venovala prieskumu technických zariadení vhodných na tvorbu a využívanie ústredného adresára, veľmi dôležitého pre agendy Univerzitetnej knižnice. Úloha sa riešila na úrovni ústavného výskumu, ktorý sa zavŕšil roku 1974 [42, 43]. Súčasťou jej pracovných povinností bolo širšie sledovanie trendu vývoja v reprografických technikách a technológiách a sprístupňovanie a propagácia poznatkov a informácií o nich. Tejto problematike venovala pozornosť vo svojej publikačnej činnosti [04-07, 09, 12-13]. V rámci ďalšej ústavnej úlohy sa M. Guldanová zaoberala možnosťami využitia mikrografickej techniky vo vybraných úlohách a agendách knižnice. Úloha sa riešila v rokoch 1974 – 1977, navrhnutý projekt sa však v praxi realizoval len sčasti [44, 46, 14].

S problematikou súborného bulletinu *Prírastky zahraničných kníh* (PZK) sa M. Guldanová stretla už v Slovenskej technickej knižnici. Tvorba a vydávanie bulletinu sa prijalo ako jedna z úloh Slovenského informačného centra (SIC) – kooperačného združenia, ktoré vzniklo roku 1965. Vznik tohto združenia vyplynul z potreby prehĺbiť spoluprácu vedeckých knižníc všeobecne a osobitne v oblasti práce so zahraničnou literatúrou. Zakladajúcimi knižnicami SIC boli štyri ústredné vedecké knižnice v Bratislave (Slovenská technická knižnica, Univerzitná knižnica, Ústredná ekonomická knižnica a Ústredná knižnica SAV); k združeniu sa pripojili ďalšie knižnice a rovnako aj počet sérií bulletinu PZK sa rozšíril až na osem.

Univerzitnej knižnici (UKB) pripadlo spracúvanie a vydávanie dvoch spoločenskovedných sérií PZK (sérií A a C). Vo výskumnej rovine sa riešilo v rámci čiastkovej štátnej úlohy s názvom Zoznam prírastkov zahraničnej knižnej literatúry SIC – automatizované spracovanie, ktorej gestorom bola Slovenská technická knižnica. Za UKB bola riešiteľkou M. Guldánová [41], ktorej pripadlo aj zavedenie výsledkov výskumu do praxe [45] a napokon tiež funkcia výkonnej redaktorky obidvoch sérií PZK [47 – 48]. O bulletine publikovala v odbornej knihovníckej tlači [05, 10, 19, 31]. Podklady pre počítačové spracovanie PZK sa pripravovali s využitím organizačných automatov, samotné počítačové spracovanie sa až do otvorenia výpočtového strediska v UKB (rok 1980) zabezpečovalo externe. Jednotlivé série vychádzali s periodicitou 10 čísel ročne a kumulovaným registrom (autorov a významových slov z názvu), v náklade 250 – 220 výtlačkov.

Funkciu výkonnej redaktorky sérií PZK vykonávala M. Guldánová až do roku 1989. V tom čase už do nich prispievalo okolo 16 knižníc a informačných stredísk. Do ich čísiel sa ročne vkladalo priemerne 7 – 8. tisíc záznamov; bolo v nich zachytených približne 70% zahraničnej literatúry z vymedzených spoločensko-vedných odborov, dochádzajúcich do knižníc a informačných stredísk na Slovensku. Bulletin bol užitočnou pomôckou nielen z hľadiska služieb používateľom, ale aj pre koordinované dopĺňovanie zahraničnej literatúry a i.

K 1. októbru 1977 bola M. Guldánová vymenovaná za vedúcu oddelenia (neskôr odboru) súborných katalógov – OSK. Na svoje nové pracovisko si z predchádzajúceho prináša nielen časť pracovných úloh (redakciu PZK), ale aj poznatky a skúsenosti, tak veľmi potrebné pre úspešné zabezpečovanie nových úloh. S postupným vybavovaním knižnice organizačnou technikou sa totiž

časť agiend založených na využívaní tejto techniky presúvala do odborných oddelení, OSK nevynímajúc. S využitím organizačnej a výpočtovej techniky sa realizovala ťažisková úloha OSK – tvorba celoštátneho súborného katalógu zahraničnej periodickej literatúry a jeho sprístupňovanie.

Vytváranie celoštátneho súborného katalógu zahraničných periodík vyplývalo z poverenia Univerzitnej knižnice vykonávaním celoštátnej evidencie zahraničnej literatúry (CEZL) v zmysle vyhlášky č. 110/1965 Zb. o evidencii zahraničnej literatúry. Vykonávaním CEZL boli poverené dve centrálné inštitúcie: Štátna knižnica ČSSR v Prahe (dnes Národní knihovna ČR) a Univerzitná knižnica v Bratislave. V obidvoch knižniciach sa mali od roku 1966 paralelne budovať súborné katalógy zahraničnej knižnej (neperickej) literatúry a zahraničných periodík. Na základe dohody o deľbe práce Štátna knižnica ČSSR prevzala gesciu za sprístupňovanie súborného katalógu kníh a Univerzitná knižnica za sprístupňovanie katalógu periodík. M. Guldanová prišla do OSK na konci prvého desaťročia existencie súborných katalógov CEZL, kedy už boli doriešené základné organizačné a metodické otázky ich budovania. Vykonala sa evidencia inštitúcií nadobúdajúcich zahraničnú literatúru, vytvoril sa systém ich označovania (lokačných značiek) a spracoval sa ich adresár (vydával sa aj v tlačenej podobe). Stanovené boli termíny zberu údajov o nadobúdaných tituloch, spôsob spracovania údajov a ďalšieho nakladania s nimi.

Súborný katalóg zahraničných kníh sa v Univerzitnej knižnici budoval ako klasický lístkový katalóg. Koncom 70. rokov obsahoval približne 1,5 milión záznamov, v nasledujúcom období doň pribúdalo vyše 100 tisíc záznamov ročne. Na vyžiadanie sa z neho poskytovali informácie rozličnými formami.

Súborný katalóg zahraničných periodík bol od začiatku koncipovaný ako automatizovaný katalóg. Problematika jeho tvorby a sprístupňovania sa zaradila do programu výskumu, od roku 1973 na úrovni štátneho výskumu (úloha sa nazývala Automatizovaný systém celoštátneho súborného katalógu zahraničných periodík v ČSSR – ASSKP a jej gestorom bolo OMASÚ). Oddelenie súborných katalógov vykonávalo každoročne zber údajov o odoberaní zahraničných periodík. Údaje získané od nadobúdateľských inštitúcií sa zjednotili (čo do titulov a ich ročníkov), spracovali do lístkového katalógu, zapísali na diernopáskové médiá a odovzdali do OMASÚ, ktoré zabezpečovalo ďalšie spracovanie. Samotné počítačové spracovanie sa realizovalo v ÚVTEI – Ústrednej technickej základni (ÚTZ) v Prahe. Až do roku 1983 sa počítačovo vytváraný katalóg sprístupňoval len formou tlačенých súpisov (*Zahranicné periodiká v ČSSR*), pričom ich spracovanie sa značne oneskorovalo. V čase príchodu M. Guldanovej do OSK bol k dispozícii iba súpis za rok 1969 (vyd. 1972); kumulácia za roky 1970 – 1972 vyšla roku 1979 a za roky 1973 – 1975 v roku 1982. Požadované informácie sa poskytovali z lístkového katalógu.

Tvorba súborného katalógu zahraničných periodík bola náročná úloha, na samotný výkon prác i na ich zabezpečovanie, organizáciu a koordináciu. V čase príchodu M. Guldanovej do OSK toto pracovisko komunikovalo s viac ako 1900 nadobúdateľskými inštitúciami v celom Československu; do roku 1989 ich počet vzrástol na 2500. Do súborného katalógu sa v tých istých rokoch pripísalo 61 tisíc a 39 tisíc odoberaných ročníkov periodík. Súpisy, vydávané v 3 zväzkoch, obsahovali od 12,1 tisíc do 14,6 tisíc záznamov o odoberaných tituloch. No väčšmi než značný objem prác a ich koordinácia bol problémom veľký skĺz v automatizovanom spracúvaní katalógu v ÚVTEI – ÚTZ. V snahe eliminovať tento nedostatok a poskytnúť používateľom aktuálne informácie

aspoň o časti periodík, začal sa v OSK po príchode M. Guldanovej paralelne s prípravou údajov pre ASSKP za ďalšie obdobie (1976-1980) spracúvať a vydávať provizórny *Súpis zahraničných periodík z devízových oblastí dochádzajúcich do štátnych vedeckých knižníc, vysokoškolských knižníc a ODIS SSR v roku a objednaných na rok* . Spracovali sa a vydali súpisy za roky 1980 – 1982, resp. 1981 – 1983. Spracúvala ich (samostatne alebo s pracovníčkami OSK) M. Guldanová [21, 26 – 27]. Sprístupňovanie súborného katalógu periodík CEZL formou tlačенých súpisov sa ukončilo, keď sa od roku 1984 katalóg začal sprístupňovať v režime online.

Problematike CEZL a súborného katalógu periodík sme sa v našom príspevku venovali podrobnejšie, keďže zaujímala ťažiskové miesto v riadiacej i výkonnej práci M. Guldanovej v OSK a napokon aj v jej publikačnej činnosti v 70. – 80. rokoch [17-18, 22-25, 30, 32-35].

Celoštátna evidencia zahraničnej literatúry a jej súborný katalóg periodík vytvárali do značnej miery aj platformu na zapojenie sa OSK do medzinárodnej spolupráce. Od polovice 70. rokov sa začala formovať spolupráca centier CEZL socialistických krajín, zacielená na zlepšenie vzájomnej informovanosti, výmenu skúseností, na postupnú koordináciu činnosti a vytváranie kooperačných vzťahov, s perspektívou budovania medzinárodného súborného katalógu periodík. Tieto otázky sa prerokúvali na spoločných poradách a odborných podujatiach [15-16, 29, 36-37].

Paralelne sa udržiavali kontakty so zahraničnými družobnými knižnicami UKB. V odbornej tlači M. Guldanová predstavila súborné katalógy zahraničnej literatúry vo vybraných krajinách [38-39].

Spolu s katalógmi CEZL sa v OSK uchovávali a sprístupňovali aj ďalšie súborné katalógy, ktorých budovanie sa už ukončilo. Bol to

predovšetkým historický Centrálny katalóg slovenských knižníc, známy tiež pod názvom Emlerov katalóg, dokumentujúci fondy 12 starších knižníc; ďalej Ústredný katalóg slovenských historických knižníc (kláštorných a zámockých), Ústredný katalóg slovenských vedeckých knižníc (do roku 1965) a Retrospektívny súborný katalóg zahraničných periodík (do roku 1964).

Takýto je teda v súhrne prehľad agiend, činností a úloh, ktoré vedúca OSK, M. Guldanová spracovala, zabezpečovala a riadila. Úlohy plnila so 14 – 16 členným kolektívom pracovníkov OSK, u ktorých si získala neformálnu autoritu s vysokým podielom vlastnej práce. Súčasťou jej úloh bola koncepcná, plánovacia, rozborová a kontrolná činnosť.

Náročnú funkciu vedúcej OSK M. Guldanová vykonávala až do ukončenia aktívnej služby. Zo služieb Univerzitetnej knižnice odišla 31. októbra 1989. Ako emeritná pracovníčka pracovala ešte kratší čas v Ústrednej knižnici SAV na úseku metodiky.

Jej odborný profil dotvára činnosť v odborných a profesných orgánoch: v 60. – 70. rokoch bola členkou celoštátneho Komitétu pre rozvoj reprografie v ČSSR, členkou výboru Zväzu slovenských knihovníkov a informatikov a výboru knihovníckej sekcie ZSKI, v 80. rokoch členkou redakčnej rady časopisu Zahraničné periodiká v informačnej praxi.

Počas svojho 18-ročného pôsobenia v Univerzitetnej knižnici Mgr. Mária Guldanová vykonala pre túto knižnicu veľa záslužnej práce. Vzhľadom na širší, nadištitucionálny rozmer jej úloh to platí i vo vzťahu k celému slovenskému knihovníctvu. Pri príležitosti jej životného jubilea si všetku túto prácu s úctou a vďakou pripomíname.

Do ďalších rokov želáme našej jubilantke dobré zdravie a veľa životnej pohody.

Súpis publikovaných prác M. Guldanej:

- [1] *Zoznam zahraničných ekonomických časopisov (1964-1966) dochádzajúcich do ved[eckých] knižníc ČSSR, ekonomických ústavov ČSAV a SAV a výskumných ústavov ekonomického zamerania v Bratislave.* Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1967. 129 s.
- [02] *Mikroreprodukcia : výberová bibliografia.* Bratislava : Slovenská technická knižnica, 1968. 61 s. – Metodické pomôcky SLTK. B. – Bibliografie, č. 9. – Spoluautorka Anna Görnerová.
- [03] *Moderná technika v službách knižnice.* In *Čitateľ.* – Roč. 19, č. 9 (1970), s. 312-313.
- [04] *Československé a zahraničné reprografické prístroje.* In *Informačný a metodický spravodajca pre sieť vysokoškolských knižníc na Slovensku.* – Roč. 6, č. 4 (1971), s. 10-16.
- [05] *Reprografia – jeden z faktorov racionalizácie.* In *Čitateľ.* – Roč. 20, č. 12 (1971), s. 456.
- [06] *Československé a zahraničné reprografické prístroje.* In *Metodický informátor pre sieť zdravotníckych knižníc a informačných stredísk.* – Roč. 8, č. 1-2 (1972), s. 11-15.
- [07] *Konferencia o reprografii v rámci ZST a medzinárodná reprografická výstava „REPRO 72“ (Praha, 22.-23.2.1972).* In *Informačný a metodický spravodajca pre sieť vysokoškolských knižníc na Slovensku.* – Roč. 7, č. 2 (1972), s. 11-16.
- [08] *Počítačové spracúvanie prírastkov zahraničných kníh v kooperácii bratislavských vedeckých knižníc.* In *Knižnice a vedecké informácie.* – Roč. 5, č. 2 (1973), s. 76-82.

- [09] Použitie československých reprografických prístrojov v informačnej činnosti. In *Informačný a metodický spravodajca pre sieť vysokoškolských knižníc na Slovensku*. – Roč. 8, č. 2 (1973), s. 29-34.
- [10] Prírastky zahraničných kníh. In *Informačný a metodický spravodajca pre sieť vysokoškolských knižníc na Slovensku*. – Roč. 8, č. 1 (1973), s. 22-23.
- [11] Správa zo študijného pobytu v Deutsche Staatsbibliothek v Berlíne – NDR – 25. 9. – 2. 10. 1973. In *Správy zo študijných ciest knihovníkov do zahraničia : výťahy*. 15. Martin : Matica slovenská, 1974, s. 37-42. – Spoluautorka Alžbeta Turská.
- [12] Reprografická technológia a techniky uplatňované v knižniciach : charakteristika metód a zariadení : ekonomické aspekty reprografických techník. In *Využitie mechanizácie a reprografie v knižniciach : zborník referátov zo seminára pre pracovníkov OK, ktorý usporiadala Knižnícka sekcia ZSKI v spolupráci s UK v Bratislave v dňoch 22. – 23. apríla 1975*. Bratislava : Univerzitná knižnica; ZSKI, 1975. s. 5-17. Lit.
- [13] Reprografické zariadenia pre knižnice a informačné strediská : československá reprografická technika. In *Čitateľ*. – Roč. 24, č. 6 (1975), s. 234-235.
- [14] Mikrografické médiá v medziknižničnej výpožičnej službe a v súborných katalógoch. In *Organizácia a využívanie medziknižničnej výpožičnej služby a súborných katalógov : zborník*. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1978, s. 69-77.
- [15] Správa zo študijnej cesty do Sofie v dňoch 18.-20.10.1977. In *Správy zo študijných ciest knihovníkov do zahraničia : výťahy*. 19. Martin : Matica slovenská, 1978, s. 36-43. – Spoluautorka Nataša Rajterová.
- [16] Správa zo študijnej cesty do Maďarskej ľudovej republiky v dňoch 8. – 16. 11. 1978. In *Správy zo študijných ciest knihov-*

- níkov do zahraničia : výťahy. 20. Martin : Matica slovenská, 1979, s. 58-63. – Spoluautorka Kristína Kollárová.
- [17] Celoštátna evidencia zahraničnej literatúry v Univerzitickej knižnici. In *Univerzitná knižnica v Bratislave 1969-1979 : zborník z príležitosti 60. výročia*. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1980, s. 153-161.
- [18] Funkcia súborného katalógu zahraničných periodík v koordinovanom dopĺňovaní zahraničnej periodickej literatúry. In *Dopĺňovanie knižničných fondov v jednotnej sústave knižníc v SSR : zborník referátov celoslovenského seminára usporiadaného v dňoch 8. - 11. 11. 1978 v Bojniciach*. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1980, s. 111-114.
- [19] Kooperatívne spracovávanie prírastkov zahraničných kníh. In *Knižničný zborník 1979*. Martin : Matica slovenská, 1980, s. 78-86. Rus., nem., angl. resumé.
- [20] *Súpis zahraničných periodík z devízových oblastí dochádzajúcich do štátnych vedeckých knižníc, vysokoškolských knižníc a ODIS SSR v roku 1979 a objednaných na rok 1980*. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1980. 200 s.
- [21] *Súpis zahraničných periodík z devízových oblastí dochádzajúcich do štátnych vedeckých knižníc, vysokoškolských knižníc a ODIS SSR v roku 1980 a objednaných na rok 1981*. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1981. 194 s. – Spoluautorka Anna Šáškyová.
- [22] Celoštátna evidencia zahraničnej literatúry. In *Vedecké riadenie*. – Č. 4 (1982), s. 21-23.
- [23] Celoštátna evidencia zahraničnej literatúry. In *Zahraniczne periodiká v informačnej praxi*. – Roč. 1, č. 1 (1982), s. 6-13.
- [24] Funkcia súborných katalógov a medzinárodnej MVS v sprístupňovaní literatúry pre potreby vedy. In *Úlohy knižníc po XVI. zjazde KSC a program ich ďalšieho rozvoja v rokoch 1981-*

- 1985 : zborník materiálov z celoslovenskej konferencie knižničných pracovníkov, Prešov, 30. 9. –1. 10. 1981 = *Informácie a materiály pre potreby jednotnej sústavy knižníc na Slovensku*. Č. 149. Martin : Matica slovenská, 1982, s. 205-211.
- [25] *Súčasný stav a perspektívy budovania evidencie zahraničnej literatúry*. In *Bázy dát VTEI v zdravotníctve*. Bratislava : ÚVZI, 1982, s. 95-102.
- [26] *Súpis zahraničných periodík z devízových oblastí dochádzajúcich do štátnych vedeckých knižníc, vysokoškolských knižníc a ODIS SSR v roku 1981 a objednaných na rok 1982*. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1982. 227 s. – Spoluautorka Anna Šáškyová. Ref.:
- [26a] B. K. [KARASOVÁ, Božena]. *Súpis zahraničných periodík z devízových oblastí dochádzajúcich do štátnych vedeckých knižníc, vysokoškolských knižníc a ODIS SSR v roku 1981 a objednaných na rok 1982*. In *Knižnice a vedecké informácie*. – Roč. 14, č. 6 (1982), s. 273.
- [26b] HOLANOVÁ, E[mília]. *Súpis zahraničných periodík z devízových oblastí dochádzajúcich do štátnych vedeckých knižníc, vysokoškolských knižníc a ODIS SSR v roku 1981 a objednaných na rok 1982*. In *Čitateľ*. – Roč. 31, č. 11 (1982), s. 523.
- [27] *Súpis zahraničných periodík z devízových oblastí dochádzajúcich do štátnych vedeckých knižníc, vysokoškolských knižníc a ODIS SSR v roku 1982 a objednaných na rok 1983*. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1983. 210 s. – Spoluautorka Mária Náčová.
- [28] *Súpis zahraničných periodík z devízových oblastí dochádzajúcich do štátnych vedeckých knižníc, vysokoškolských knižníc a ODIS SSR v roku 1982 a objednaných na rok 1993*. In *Zahraniczne periodiká v informačnej praxi*. – Roč. 2, č. 2 (1983), s. 122-123. – Uverejnené pod skratkou M. G.

- [29] Medzinárodná porada o súborných katalógoch a MMVS. In *Čitateľ*. – Roč. 32, č. 3 (1983), s. 69-70.
- [30] Celoštátna evidencia zahraničnej periodickej literatúry. In *Technická knihovna*. – Roč. 28, č. 7/8 (1984), s. 205-210.
- [31] Podiel Univerzitetnej knižnice na spracovávaní a vydávaní bulletinu *Prírastky zahraničných kníh*. In *Spravodajca Slovenskej technickej knižnice*. – Č. 2 (1984), s. 9-10.
- [32] Celoštátna evidencia zahraničnej literatúry. In *Čitateľ*. – Roč. 34, č. 4 (1985), s. 132-134.
- [33] Informačné pramene o zahraničnej literatúre. In *Medziknižničné služby na pomoc vede, technike a vzdelávaniu : zborník príspevkov zo seminára, ktorý sa konal dňa 6.11.1984 v Bratislave*. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1985, s. 62-65.
- [34] Využívanie Celoštátnej evidencie zahraničnej literatúry v službách používateľom. In *Medziknižničné služby na pomoc vede, technike a vzdelávaniu : zborník príspevkov zo seminára, ktorý sa konal dňa 6.11.1984 v Bratislave*. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1985, s. 16-25.
- [35] Dvadsať rokov celoštátnej evidencie zahraničnej literatúry. In *Univerzitná knižnica v Bratislave 1980-1985 : zborník príspevkov*. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1986, s. 132-139.
- [36] Piata medzinárodná porada o súborných katalógoch a MMVS. In *Zahraničné periodiká v informačnej praxi*. – Roč. 5, č. 1 (1986), s. 59-63.
- [37] Zautomatyzowany centralny katalog zagranicznych wydawnictw ciągłych katalogu państw socjalistycznych. In *5. międzynarodowa narada specjalistów bibliotek narodowych państw socjalistycznych na temat centralnych katalogów i wypożyczeń międzybibliotecznych. Warszawa 24. - 26. września 1985 : materiały i dokumenty*. Warszawa : Biblioteka narodowa, 1986, s. 126-131.

- [38] Súborné katalógy zahraničnej literatúry v socialistických krajinách : súborné katalógy v Nemeckej demokratickej republike. In *Zahraničné periodiká v informačnej praxi*. – Roč. 6, č. 1 (1987), s. 55-60.
- [39] Súborné katalógy zahraničnej literatúry v socialistických krajinách : súborné katalógy v Poľskej ľudovej republike. In *Zahraničné periodiká v informačnej praxi*. – Roč. 7, č. 1 (1988), s. 32-36.
- [40] Informačné pramene o zahraničnej literatúre. In *Informačný bulletin ÚK-IC SAV*. – Roč. 21, č. 2 (1990), s.44-55.

Výskumné správy a iné nepublikované materiály

- [41] *Výskum a poloprevádzkové overenie prípravy zoznamu prírastkov zahraničných kníh systémom ARDIS-70 – TESLA 200 : výskumná správa*. Zost. Juraj Igumnov a kol. Bratislava : Slovenská technická knižnica, 1971. 15 s., 8 príl. – Členkou riešiteľského kolektívu bola M. Guldánová.
- [42] *Možnosti využitia raziaceho stroja ADREMA model 96 a tlačiarenského stroja model 45 pre agendu ústredného adresára UK*. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1972. 22 s., 12 s. príl.
- [43] *Využitie adresovacieho stroja ADREMA pre ústredný adresár*. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1974. 39 s., 8 príl. – Metodické materiály, č. 21/74.
- [44] *Prieskum možností spracovávania periodík mikroreprodukčnou technikou v UK : výskumná správa č. 4.2. UK*. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1975. 60 s., 7 príl.
- [45] *Príprava podkladového materiálu pre počítačové spracovanie Prírastkov zahraničných kníh : metodický postup*. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1975. 31 s.

- [46] *Realizácia tvorby a organizácie informačných a konzervačných fondov na mikrografických médiách*. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1977. 15 s.

Editorská činnosť

- [47] *PZK – Prírastky zahraničných kníh. Séria A*. Výkonná redaktorka Mária Guldanová. Roč. 1. 1973. – 17. 1989. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1973 – 1989.
- [48] *PZK – Prírastky zahraničných kníh. Séria C*. Výkonná redaktorka Mária Guldanová. Roč. 1. 1973 – 17. 1989. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1986-1989.
- [49] *Zahranické periodiká v ČSSR 1973-1975. Zv. 3*. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1982. S. 3355-4490. – Na príprave a redakcii materiálu sa podieľala Mária Guldanová.

O M. Guldanovej

- [50] Guldanová Mária, rod. Griegerová. In HALIENA, Ján. *Osobnosti knihovníctva na Slovensku 1945 – 1990 : heslár k tematickej výskumnej úlohe č. 534-31-17-05*. Knihovníctvo na Slovensku 1945-1990. Martin : Matica slovenská, [1990], s. 64-65.

Príspevok bol spracovaný s využitím Správ o činnosti Univerzitetnej knižnice Bratislave, ako aj zborníkov a bibliografií o knižnici.

Mgr. Kamila Fircáková

PODUJATIA USKUTOČNENÉ V UNIVERZITNEJ KNIŽNICI V BRATISLAVE v 1. polroku 2014

JANUÁR

13. 1. – 24. 1. 2014

SITY – PAVEL FILGAS

Výstava obrazov českého výtvarníka a architekta

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum

14. 1. 2014

ZÁHRADA

Hovory o kultúre a kriku doby. Časť tridsiata prvá

Téma: Novodobí spasitelia

Máme chuť pomáhať. Komunita, kultúra, menšinám, mestu ...

Niekedy aj vtedy, keď nás o to nik neprosí

Z čoho pramení presvedčenie o víziách zlepšenia?

Kto sú - novodobí spasitelia?

Účinkovali: Lucia Gallová, občianska aktivistka, OZ Kreatívna brána; Fedor Blaščák, filozof; Peter Valko–Maník, zakladateľ Projektu Život

Koncepcia a moderovanie: Zuzana Tkáčiková, Martin Turčan

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum;

Rozhlas a televízia Slovenska – Rádio Devín; Umelecká agentúra Slovkoncert

29. 1. 2014

HOLOKAUST – DETI Z FOTOGRAFIE

Stretnutie s Monikou Vrzgulovou – prednáška spojená s premietaním filmu

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO; Dokumentačné stredisko holokaustu Bratislava

F E B R U Á R

12. 2. 2014

HISTORICKÉ PARALELY

Prezentácia publikácie Matúša Kučeru o profile, cestách a križovatkách dejín Slovenska a Chorvátska

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave; Vydavateľstvo Post Scriptum

12. 2. 2014

RÓBERT HROMEČ – NEW MIXED MEDIA PAINTING ON ALUMINIUM PLATE

Krst knihy slovenského maliara Róberta Hromca za účasti veľvyslanca USA na Slovensku T. Sedwicka

Moderovala: Soňa Müllerová

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Info USA; Veľvyslanectvo Spojených štátov amerických na Slovensku; Róbert Hromec

18. 2. 2014

KNIHOVNÍCKE FAŠIANGY

Fašiangové stretnutie členov Krajskej pobočky Spolku slovenských knihovníkov a knižníc Bratislava

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave; Krajská pobočka Spolku slovenských knihovníkov a knižníc Bratislava

20. 2. 2014

SALÓN U LISZTA

Od A. G. Dynamitu Nobel k Chemickým závodom Juraja Dimitrova a Istrochemu

Šesťdesiata siedma časť programového projektu, venovaná osudom ľudí v jednej z najvýznamnejších slovenských fabriek
Nina Bartošová, architektka, expertka na Nobelove fabriky v Európe;

Tomáš Dérer, autor knihy "Vzostup a zánik bratislavskej dynamitky";

Štefan Gazda, bývalý riaditeľ prevádzky trhavín; Ján Turinič, dlhoročný archivár CHZJD

Hudobní hostia: Marián Vojt, Róbert Slovák

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum; Umelecká agentúra ABA

20. 2. – 28. 2. 2014

ALFRED NOBEL V BRATISLAVE

Výstava dokumentov pri príležitosti 140. výročia príchodu spoločnosti Dynamit Nobel, a.s. do Bratislavy

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave

M A R E C

4. 3. – 14. 3. 2014

ŽENY V ARMÁDE

Výstava fotografií Moniky Kováčovej venovaná pôsobeniu žien v Ozbrojených silách SR

Usporiadatelia: Ministerstvo obrany Slovenskej republiky;

Univerzitná knižnica v Bratislave – Depozitná knižnica NATO

18. 3. 2014

INDIA – KOLÍSKA VÝCHODNEJ MÚDROSTI

Prvá prednáška z nového celoročného cyklu FILOZOFICKÉ
DEDIČSTVO ĽUDSTVA

Základné myšlienky starovekej indickej filozofie, posvätné texty
Védy, Mahabharata a Bhagavad-Gíta. Chápanie sveta v brahmaizme
a hinduizme, učenia o reinkarnácii, Dharمة a Karme

Prednášala: Kamila Hermannová, Kultúrna asociácia Nová
Akropolis

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné
a dokumentačné stredisko UNESCO; Kultúrna asociácia Nová
Akropolis

24. 3. – 10. 4. 2014

SLOVENSKÉ BANSKÉ MAPY V KLENOTNICI UNESCO

Výber bankských máp a plánov Hlavného komorskogrófskeho
úradu v Banskej Štiavnici zo 17. – 20. storočia, zapísaných do
dokumentárneho dedičstva UNESCO „Pamäť sveta“

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné
a dokumentačné stredisko UNESCO, Štátny ústredný banký
archív v Banskej Štiavnici

25. 3. – 26. 3. 2014

VZNIK SLOVENSKÉHO ŠTÁTU

Medzinárodná konferencia k 75. výročiu vzniku Slovenského
štátu (1939)

Usporiadatelia: Historický ústav Slovenskej akadémie vied;
Vojenský historický ústav; Univerzitná knižnica v Bratislave

APRÍL

31. 3. – 6. 4. 2014

TÝŽDEŇ SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC

15. ročník tradičného celoslovenského podujatia, v rámci ktorého sa uskutočnili tieto podujatia:

1. 4. 2014

DOBRY WEB A KNIŽNICE

Prednáška Martina Klementisa a Heleny Mlejovej o webových stránkach knižníc

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave

1. 4. – 30. 4. 2014

NAŠE GRAMATIKY

Výstava španielskych gramatík zo 16. -18. storočia

Usporiadateľ: Veľvyslanectvo Španielskeho kráľovstva v Slovenskej republike; Univerzitná knižnica v Bratislave

7. 4. 2014

DESAŤ ROKOV ČLENSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY V EURÓPSKEJ ÚNII A NATO

Prednáška pre študentov gymnázií, lektor PhDr. Rudolf Kucharčík

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave – Depozitná knižnica NATO

8. 4. – 10. 4. 2014

VÝSKUM DEJÍN KNIŽNEJ KULTÚRY NA SLOVENSKU A V STREDOEURÓPSKOM PRIESTORE

Medzinárodná vedecká konferencia

Usporiadatelia: Slovenská národná knižnica Martin; Univerzitná knižnica v Bratislave

15. 4. 2014

CESTA KU SKUTOČNÉMU A TRVALÉMU UZDRAVENIU

Čo je skutočné zdravie? A čo skutočnou príčinou všetkých chorôb?

Ako dosahovať rovnováhu fyzického, psychického a duševného zdravia?

Michal Andrejco, zakladateľ a generálny riaditeľ kliniky celostnej medicíny Medante

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO; Medante, Klinika celostnej medicíny Bratislava

23. 4. 2014

FILOZOFIA STAROVEKEJ ČÍNY

Druhá prednáška z nového celoročného cyklu FILOZOFICKÉ DEDIČSTVO ĽUDSTVA

Základné myšlienky starovekej čínskej filozofie, poňatie univerza a človeka, sily Jin a Jang, filozofia posvätných knihy I-ťing a veľkých mudrcov Konfucia a Lao-c´

Prednášala: Kamila Hermannová, Kultúrna asociácia Nová Akropolis

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO; Kultúrna asociácia Nová Akropolis

M Á J

6. 5. 2014

KNIŽNICA – FYZICKÉ MIESTO S VIRTUÁLNOU PONUKOU

Medzinárodná konferencia

Usporiadatelia: Goethe-Institut Bratislava; Univerzitná knižnica v Bratislave; Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky;

Spolok slovenských knihovníkov a knižníc a Slovenská asociácia knižníc

14. 5. 2014

MÚDROST STARÝCH EGYPTĀNOV

Tretia prednáška z celoročného cyklu **FILOZOFICKÉ DEDIČSTVO LUDSTVA**

Základné myšlienky starovekej egyptskej filozofie, poňatie človeka a prírody, posvätný priestor a čas, filozofické rady egyptských mudrcov, čítanie z diel egyptskej filozofie

Prednášala: Kamila Hermannová, Kultúrna asociácia Nová Akropolis

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO; Kultúrna asociácia Nová Akropolis

15. 5. 2014

ŠKOLSKÉ KNIŽNICE AKO INFORMAČNÉ A KULTÚRNE CENTRÁ ŠKÔL

8. medzinárodná konferencia organizovaná pod záštitou ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky Dušana Čaploviča

Usporiadateľ: Slovenská pedagogická knižnica; Univerzitná knižnica v Bratislave

26. 5. 2014

VEREJNÝ ODPÔČET PLNENIA HLAVNÝCH ÚLOH UNIVERZITNEJ KNIŽNICE V BRATISLAVE ZA ROK 2013

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave

28. 5. 2014

SALÓN U LISZTA

Rytieri túžby. Šesťdesiata ôsma časť programového projektu, venovaná

85. výročiu narodenia otca Antonia

Hostia: Don Anton Srholec, rytier bezbranných, katolícky kňaz, zakladateľ zariadenia Resoty pre ľudí bez domova; Juraj Hurný, rytier vysokého C, sólista Opernhaus Graz (A); Vladimír Franc, rytier rozhlasových vln; redaktor RTVS, tvorca populárnej relácie Túto hudbu mám rád

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum; Umelecká agentúra ABA

29. 5. 2014

HISTORIA MAGISTRA ... Rok 1944 v domáciach a zahraničných reflexiách

Desiate stretnutie s pracovníkmi Historického ústavu SAV

Hostia: Ivan Kamenec, Róbert Arpáš, František Cséfalvay, Martina Fiamová, Michal Kšiňan

Moderoval: Michal Schvarc

Usporiadatelia: Historický ústav Slovenskej akadémie vied; Univerzitná knižnica v Bratislave

J Ú N

3. 6. 2014

NOVINKY VO VYUŽÍVANÍ ELEKTRONICKÝCH INFORMAČNÝCH ZDROJOV NA SLOVENSKU

Informačný seminár pre knihovníkov a informačných pracovníkov

Usporiadatelia: SUWECO SK, spol. s r.o.; Univerzitná knižnica v Bratislave

4. 6. 2014

ZOZNÁMTE SA S TRADIČNOU ČÍNSKOU MEDICÍNOU

Pokračovanie diskusie o celostnej medicíne. Tradičná čínska medicína s viac ako 2 500-ročnou históriou zahŕňa celostný prístup k telu fyzickému, emocionálnemu, mentálnemu a duchovnému

Prednášala: Monika Křeková, terapeutka Kliniky celostnej medicíny Medante

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO; Medante, klinika celostnej medicíny, Bratislava

5. 6. 2014

ZACHRÁNIME PRÍRODNÉ BOHATSTVO PRE ĎALŠIU GENERÁCIU?

Podnikateľské aktivity, ekoturizmus a územná ochrana prírody na Slovensku.

Projekcia dokumentárneho filmu „Vlčie hory“

Réžia: Erik Baláž (SK 2013, 48 min.)

Panelová diskusia po skončení filmu

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Info USA; Veľvyslanectvo Spojených štátov amerických v Slovenskej republike

6. 6. – 13. 6. 2014

SUISEKI A IKEBANA

9. ročník výstavy Slovenskej asociácie suiseki s medzinárodnou účasťou

Usporiadatelia: Slovenská asociácia suiseki, Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum

Záštitu nad výstavou prevzalo Veľvyslanectvo Japonska v Slovenskej republike

8. 6. 2014

SVET PARKOV A ZÁHRAD OČAMI BOTANIKA

Diskusné popoludnie s Karolom Mičietom, rektorom Univerzity Komenského v Bratislave

Podujatie je súčasťou projektu „Víkend otvorených parkov a záhrad“

Usporiadatelia: Národný Trust n.o., Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave; Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum

10. 6. 2014

ZÁHRADA

Hovory o kultúre a kriku doby. Časť tridsiata piata

Téma: Umelecké podsvetie

Dá sa vlastniť nápad? Ako je to s umeleckým autorstvom? Kedy ide o plagiátorstvo a kedy len o sampel, odkaz, fragment či nevedomú inšpiráciu?

Existuje ideová lúpež?

Hostia: Miroslava Ábelová, poetka, Magdaléna Debnárová, riaditeľka Literárnej agentúry (LITA), Jana Vozárová, vedúca oddelenia kolektívnej správy práv a zahraničných vzťahov LITA
Zástupca Slovenského ochranného zväzu autorského

Koncepcia a moderovanie: Zuzana Tkáčiková, Martin Turčan

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum; Rozhlas a televízia Slovenska – Rádio Devín; Umelecká agentúra ABA

11. 6. 2014

VALNÉ ZHROMAŽDENIE SLOVENSKEJ RADY PRE ZELENÉ BUDOVY

Voľba Predstavenstva Slovenskej rady pre zelené budovy

Usporiadateľ: OZ Slovenská rada pre zelené budovy (SKGBC)

13. 6. 2014

NÁVRAT DO VETERNÉHO MESTA

Dokumentárny film slovensko-nemeckej režisérky Kristiny Forbat o osude košickej židovskej rodiny počas 2. svetovej vojny, inšpirovaný románom Boženy Mačingovej „Betka a Veterné mesto“
Diskusia s režisérkou

Usporiadatelia: Veľvyslanectvo Spolkovej republiky Nemecko v Slovenskej republike; Nemecké kultúrne fórum východnej a strednej Európy; Univerzitná knižnica v Bratislave

18. 6. 2014

FILOZOFIA ANTICKÉHO GRÉCKA

Štvrtá prednáška z celoročného cyklu FILOZOFICKÉ DEDIČSTVO LUDSTVA

Vývoj a vrcholné obdobie gréckej filozofie: Sokrates, Platón, Aristoteles

Kalokagathia – harmónia duše a tela

Filozofické školy ako chrámy poznania

Čítanie z diel egyptskej filozofie

Prednášala: Viktória Búdová, Kultúrna asociácia Nová Akropolis

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO; Kultúrna asociácia Nová Akropolis

19. 6. 2014

NOMEN OMEN – dotyky s osobnosťami

Pätnásta časť programového projektu – Pohybovať sa vo vlastnej koži
Literárno-hudobný večer venovaný pamiatke slovenského básnika, prozaika, aforistu, dramatika a autora rozhlasových hier Petra Gregora.

Účinkovali: Ireney Baláž, Laco Kerata, Rastislav Piško, Iveta Radičová, Dagmar Šelepáková, Daniel Hevier

Hudba: Peter Lipa

Scenár a réžia: Ivan Kováč

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum; Umelecká agentúra YKSA

26. 6. – 28. 8. 2014

SOCHA A OBJEKT XIX

Vernisáž v rámci XIX. ročníka medzinárodného projektu Socha S.EM

Výstava sôch z medzinárodného sympózia S.EM

Koncepcia: Kata Kissoczy + Ateliér .EM

Vystavujúci autori: Martti Aiha (FIN), Roland de Jong (NL),

Petr Čísařovský (CZ), Viktor Frešo (SK), Kata Kissoczy (SK),

Dušan Králik (SK), Ľubo Mikle (SK), RasťoTrizma (SK),

Soňa Ševčíková (SK)

Usporiadatelia: Agentúra Artlines; Mestská časť Bratislava –

Staré Mesto; 4ARTS; Združenie pre rozvoj a šírenie umenia;

Univerzitná knižnica v Bratislave – Multi-hfunkčné kultúrne centrum

26. 6. 2014

SALÓN U LISZTA

Hviezdne obdobie slovenskej drámy

Šesťdesiata ôsma časť programového projektu

Hostia: Ján Solovič, dramatik, Osvald Zahradník, dramatik,

Mikuláš Kočan, básnik, prozaik, dramatik. Hostiteľ večera:

Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

- Názov:** **BULLETIN UNIVERZITNEJ KNIŽNICE V BRATISLAVE**
č. 1/2014
- Vydala:** Univerzitná knižnica v Bratislave
- Zodpovedný redaktor:** Mgr. Henrieta Gábrišová
- Redakčná rada:** Mgr. Mária Džavíková,
Mgr. Henrieta Gábrišová,
Mgr. Kamila Fircáková,
PhDr. Dagmar Kleinová,
Mgr. Tatiana Popová,
PhDr. Lýdia Sedláčková
- Jazykový redaktor:** Mgr. Táňa Popová
- Rok vydania:** 2014
- Na obálke použitý:** Detail prvotlače zo zbierky
Univerzitnej knižnice v Bratislave
pod signatúrou Inc 9
- Názov titulu:** Biblia bohemica
- Proveniencia:** Biblia pochádza z františkánskeho kláštora v Bardejove,
ako udáva aj rukopisný exlibris Conventus Bartphensis
na fóliu a2. Univerzitná knižnica bibliu kúpila na aukcii
v Košiciach roku 1923
- Grafická úprava:** Milan Beladič
- Tlač:** ARM 333 s. r. o.
- ISSN:** 1210-2016